

letnik XXXVII – številka 161 – junij 2022

Vipavski glas

ŠKOFIJSKA
GIMNAZIJA
VIPAVA

U3P MLADOSTI

Vljudno vabljeni
na prireditev ob

30. OBLETNICI
ŠKOFIJSKE GIMNAZIJE VIPAVA

v četrtek,
23. JUNIJA 2022, ob 18:00

v športni dvorani ŠGV

Izza občinskih zidov

Povzetek redne majske seje

Enaintrideseta redna seja Občinskega sveta Občine Vipava je bila v sredo, 25. maja 2022, ob 17. uri. Na dnevnem redu je bilo predvidenih 11 točk, s spremembo dnevnega reda pa so dodali še eno, kar je občinski svet potrdil. Svetniki so na začetku seje potrdili zapisnika 30. redne ter 4. izredne seje in se seznanili s poročilom o izvajanju sklepov.

V nadaljevanju je Andreja Ferjančič iz RRA ROD Ajdovščina predstavila dva Dokumenta identifikacije investicijskega projekta (DIIP). Naprej za projekt »Medgeneracijski prenos znanja«, nato pa še za projekt »Obujeni Slap«.

V projektu »Medgeneracijski prenos znanja« Občina Vipava nastopa kot partner skupaj z Občino Ajdovščina ter LAS Vipavska dolina. V sklopu projekta bi uredili mansardne prostore objekta v Beblerjevi ulici 17. Prostore bi obnovili ter nabavili opremo, hkrati pa bi izvedli različne sklope usposabljanj za različne generacije. Ocena celotne investicije je okrog 240.000 EUR. Svetniki so soglasno sprejeli Sklep o potrditvi DIIP.

Projekt »Obujeni Slap« se nanaša na prenovno in revitalizacijo javnih objektov na Slapu na območju »Umajne« ter izdelavo projekta upravljanja. V sklopu operacije bodo izvedli tudi aktivnosti za dvig pripadnosti skupnosti v okviru t. i. programa gradnje skupnosti ter kulturni dogodek z nastopi pevskih zborov »SLAP ZBOR« na Slapu. Ocenjena vrednost investicije je okrog 100.000 EUR. Svetniki so tudi ta sklep soglasno potrdili.

V 5. točki dnevnega reda je direktor KSD Luka Jejčič občinskemu svetu predstavil Letno poročilo KSD, d. o. o., Ajdovščina za leto 2021. V letu 2021 je Komunalno stanovanjska družba kljub mnogim dejavnikom, ki so slabo vplivali na poslovanje, dosegla dober poslovni rezultat. Soočali so se z velikimi podražitvami goriva, nekaterih materialov in storitev, od katerih so posebej izstopale gradbene storitve. Drugo leto zapored so se soočali z epidemijo covid-19, ki se je odražala v obsegu poslovanja v času, ko so bile zaprte določene dejavnosti, povzročila pa je tudi rast stroškov zaščitnih sredstev in zahtevala številne interne ukrepe, ki so oteževali poslovanje. S pravočasnimi in ustreznimi preventivnimi ukrepi so uspeli zagotoviti neprekinjeno izvajanje vseh izbirnih

in obveznih gospodarskih javnih služb. Poslovanje v letu 2021 je KSDA zaključila z izgubo v višini 6.878 EUR, kar je za 10.456 EUR slabši rezultat kot leto prej.

Luka Jejčič je nato predstavil nove cene komunalnih storitev (oskrba s pitno vodo, odvajanje in čiščenje odpadne vode, zbiranje komunalnih odpadkov ter odvoz odpadnih nagrobnih sveč), ki bodo višje za 24 %. Glavni razlog za dvig cen so podražitve električne energije, goriva, stroškov dela in drugih storitev.

Zaradi visokega dviga cen komunalnih storitev je Občinski svet sprejel sklep, da bo Občina Vipava subvencionirala storitev oskrbe s pitno vodo, in sicer v višini 0,25 € za vsak porabljen kubični meter vode, kar pomeni, da bo mesečna subvencija Občine Vipava za štiričlansko gospodinjstvo, ki mesečno v povprečju porabi 16 m³ vode, znašala 4 EUR.

Svetniki so glasovali v kompletu: za predlagane cene oskrbe s pitno vodo je ZA glasovalo 10 svetnikov, za cene odvajanja in čiščenja odpadne vode je ZA glasovalo 10 svetnikov, za cene zbiranja komunalnih odpadkov je ZA glasovalo 13 svetnikov, za cene odvoza odpadnih nagrobnih sveč je ZA glasovalo 13 svetnikov, za subvencijo pitne vode pa je ZA glasovalo 12 svetnikov. Nihče od svetnikov ni bil proti.

Sledila so vprašanja in pobude svetnikov. Povprašali so o stanju različnih projektov, ki so odprti ali pa se še niso odprli (Trg Ljubezni v Vrhpolju, Plato pred cerkvijo v Vrhpolju, Podskala, čistilna naprava, Objekt Glavni trg 1, Kulturni dom, Kanalizacija Slap ...), povprašali so o možnosti ureditve parkirišča na zemljišču v lasti podjetja TUŠ, d. o. o., ter postavitvi solarnih luči med vojašnico in Vrhpoljem. Zanimalo jih je, kako napreduje OPPN Goče ter kako rešiti problematiko avtodomov. Vprašali so, ali so že znani rezultati razpisov, na katere se je občina v zadnjem času prijavila, zanimalo jih je, ali je možna razširitev oziroma premaknitev ekološkega otoka za Platano, kdaj se bo začela druga faza obnove vojaških igrišč ter kakšno je stanje s projektom »Hiša Zdravljica« v Podnanosu. Predlagali so tudi, da bi razmislili o možnosti širitve vrtca v Podnanosu.

V nadaljevanju so obravnavali Sklep o podelitvi priznanj Občine Vipava za leto 2022. Priznanje Občine Vipava bosta prejela Škofjska Gimnazija Vipava ter KD

Pihalna godba Vrhpolje - Vipava. Po pregledu vseh predlogov in utemeljitev, ki iz njih izhajajo, je komisija menila, da sta oba nominiranca primerna za prejem najvišjega občinskega priznanja. Škofjska gimnazija Vipava letos obeležuje svojo 30. obletnico delovanja, KD Pihalna godba Vrhpolje - Vipava pa 20. obletnico delovanja. Slednje je tudi sicer zelo aktivno in se lahko pohvali s številnimi najvišjimi rezultati in odličji na mednarodnih in državnih tekmovanjih. Plaketo bo prejelo ŠD Nanos Podnanos, ki v letošnjem letu praznuje 20. obletnico obstoja. Neodvisno od nagradencev pa so člani komisije predlagali, da bi v prihodnje odlok o nagradah pregledali in revidirali. Občinski svet je Sklep soglasno podprl.

Sledilo je Mnenje h kandidaturam za ravnatelja Glasbene šole Vinka Vodopivca Ajdovščina. Komisija za mandatna vprašanja, volitve in imenovanja je na svoji seji pregledala vložene kandidature vseh štirih kandidatov. Na podlagi vsebine vloge in tudi dosedanjih uspehov glasbene šole ter primernosti kandidatke je Komisija menila in predlagala, da se pozitivno mnenje izda kandidatki Bernardi Paškvan. Komisija ocenjuje, da so tudi ostali kandidati strokovno usposobljeni in primerni za zasedbo razpisanega delovnega mesta. Trinajst svetnikov je glasovalo ZA, eden je ostal vzdržan.

V 11. točki je Majda Sever predstavila Odlok o subvencioniranju varstva otrok s posebnimi potrebami. Družine občasno potrebujejo možnost varstva otroka v situacijah, ko sami ne zmorejo poskrbeti za otroka. Gre tudi za čas med počitnicami, ko starši zaradi zaposlitve ne zmorejo v celotnem trajanju počitnic zagotoviti ustreznega varstva. Za pomoč pri sofinanciranju varstva se je na občino obrnil sam CIRIUS. Odlok ureja sofinanciranje varstva med vikendi in počitnicami. Predlog odloka predvideva sofinanciranje v višini 50 % stroškov varstva. Predvidevajo, da bo počitniško varstvo koristilo 6 učencev, od tega 2 učenca tudi med vikendi. Občinski svet je potrdil, da je Odlok pripravljen za drugo obravnavo.

V zadnji točki seje se je občinski svet seznanil z uveljavljanjem predkupne pravice na parcelah, za katere Občina ocenjuje, da so zanjo strateško in razvojno pomembne, saj se nahajajo v neposredni bližini čistilne naprave ter ostalih nepremičnin

v obrtni coni. Poleg tega nepremičnini omogočata neposreden dostop do struge reke Vipava. Skupna površina parcel zna-

ša okrog 2400 m².

Zapisnik te, kot tudi vseh prejšnjih sej,

si lahko preberete na spletni povezavi

<https://obcina.vipava.si/objave/76>.

Aktualni projekti

Izvajalci so imeli v zadnjem času dobre pogoje za gradnjo, zato so opravili veliko dela, odprtih pa je tudi več gradbišč. Sanirali so most v Podragi, uredili od-

vodnjavanje in preplastitev križišča v Zavetnikih ter postavili nov ekološki otok Ob Beli. Odprto je gradbišče pri krožišču na izvozu s hitre ceste, izvajajo pa tudi dela

na povezovalnem kanalizacijskem kanalu med Dupljami in Zemonom, postavljajo pločnik ob regionalni cesti v Podnanosu ter nadaljujejo dela ob reki Vipavi.

Most Podraga

Križišče Zavetnik

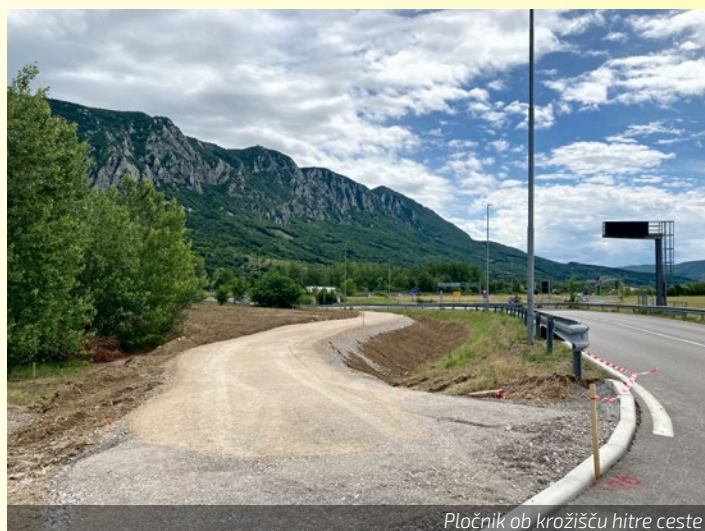
Ekološki otok Ob Beli

Kanalizacija Duplje-Zemono

Tribune ob reki Vipavi

Pločnik ob krožišču hitre ceste

Sanacija pešpoti v Lanthierijevem parku

Cesta in pločnik v Podnanosu

Podražitve cen storitev obveznih občinskih gospodarskih javnih služb varstva okolja

Komunalno stanovanjska družba Ajdovščina, ki izvaja obvezne gospodarske javne službe v očinah Ajdovščina in Vipava, je bila primorana dvigniti cene svojih storitev. Glavni razlog za dvig cen so podražitve električne energije, goriva, stroškov dela in drugih storitev. Posebej problematična je podražitev električne energije, ki jo je komunalna družba po bistveno višji ceni nabavila za poslovno leto 2022 in trenutno niso nič boljši niti izgledi za 2023, saj so cene za prihodnje leto trenutno še bistveno višje. Podražitve so za posamezne javne službe zelo različne in odvisne predvsem od strukture stroškov. Največja porabnika električne energije sta postopka čiščenja odpadnih voda in priprave pitne vode, kjer podražitev elektrike

predstavlja kar 92 % in 88 % dviga vseh stroškov, zato so podražitve tu največje, medtem ko so se storitve ravnanja z odpadki celo pocenile. Cene zbiranja odpadkov bi bile še nižje, če svojih storitev že drugo leto zapored ne bi podražil izbrani koncesionar, ki v obdelavo in odlaganje prevzema mešane komunalne odpadke. Komunalne storitve se dražijo praktično po vsej Sloveniji, vendar so cene med sabo neprimerljive, ker se med sabo razlikujejo tehnološki postopki, obseg potrebne infrastrukture, količine opravljenih storitev, struktura stroškov in številni drugi dejavniki, ki vplivajo na cene.

Dvig cen je zato različen tudi med občino Ajdovščina in Vipava. V Vipavi bo dvig položnice za štiričlansko družino s povpreč-

no porabo šestnajst kubičnih metrov vode 14,98 EUR oziroma nekaj manj kot 24 %. Od tega se omrežnina za infrastrukturo draži za 1,99 EUR, glavino pa predstavlja podražitev storitev v skupni višini 13,28 EUR. V primerjavi z okoliškimi občinami je v Vipavi daleč najdražje čiščenje odpadnih voda, saj se vode čistijo na dveh centralnih čistilnih napravah, od katerih je industrijska zelo zastarela. Kljub podražitvam ostajajo primerljivo nizke cene priprave pitne vode in odvajanja odpadnih voda, medtem ko je storitev ravnanja z odpadki z majhno pocenitvijo še konkurenčnejša. Občina Vipava se je odločila, da bo občanom stroške znižala s subvencijo cene storitve oskrbe s pitno vodo.

Luka Jejčič, direktor KSDA

Subvencionirana storitev

Občinski svet Občine Vipava je na majski redni sprejel sklep, da bo Občina Vipava subvencionirala storitev oskrbe s pitno vodo in sicer v višini 0,25 EUR za vsak porabljen kubični meter vode.

Povprečna mesečna poraba pitne vode v občini Vipava znaša 16 m³ za štiričlansko gospodinjstvo. To pomeni, da bo mesečna subvencija Občine Vipava za štiričlansko gospodinjstvo v povprečju znašala 4 EUR.

Skrb za naše grajeno in naravno okolje

Ulice, trgi, parki in pešpoti so naša skupna dnevna soba oziroma razširjeno stanovanje, zato skrbimo, da bomo živeli v čistem in urejenem okolju. Ne jezite se za štirimi stenami, kako je vse narobe, ampak nas o nepravilnostih, ki ste jih opazili, čim prej obvestite.

V kakšnem okolju želimo živeti, je odvi-

sno od vseh nas. S svojim delovanjem si prizadevajmo skrbeti za okolje in s svojim zgledom vplivamo na bolj odgovorno obnašanje soobčanov na ulicah, parkih, travnikih in gozdovih. Vsakdo lahko nekaj pripomore s tem, da opozori mimoidočega, naj ne meče smeti po tleh, naj pospravi za svojim psom, naj vrže odpadke v pravi

zabojnik, naj ne uničuje zelenja, naj pazi na ulično pohišstvo, naj ne parkira na zelenici. Prizadevajmo si povabiti sosede in znance, da se nam pridružijo in pomagajo javnim službam, da bodo lažje vzdrževale naše okolje čisto in lepo urejeno.

Če v vaši bližnji ali malo manj bližnji okolici opazite nepravilnosti, kot so na primer:

- nedovoljeno odlaganje odpadkov v naravi, naravi, gozdovih,
- zanemarjanje in uničevanje zelenja, zelenic, nasadov in drevja,
- poškodovanje uličnega pohištva in cestne opreme, klopi, miz, košev, svetilk, igral,
- slabo vzdrževanje pločnikov, kolesarskih stez, prehodov, poti, nabrežij, otroških in športnih igrišč,
- onesnaževanje javnih površin in voda s smetenjem, pasjimi iztrebki, odlaganjem smeti,
- nedovoljeno risanje grafitov, še posebej

na javnih poslopih in kulturnih spomenikih,
sporočite svoja opažanja, pobude ali predloge Krajevni skupnosti ali pa neposredno Občini s pomočjo novega vmesnika na spletni strani <http://obcina.vipava.si> – »PREDLAGAJTE OBČINI«.

Predstavljamo: Uroš Možina

28-letni vrtnar, ki skrbno ureja naše okolje, je pri Komunalno stanovanjski družbi Ajdovščina zaposlen 5 let.

Uroš, kako skrbite za izgled Vipave?

»Za izgled mesta Vipava skrbimo z rednim izvajanjem javne snage na javnih površinah, ki obsega praznjenje košev, ročno odstranjevanje odpadkov z zelenic, pometanje ter grabljenje listja in vej. Poleg tega skrbimo za košnjo zelenic, vzdrževanje parkov in vseh objektov na njih (klopi, koši, fontana ...), korit z enoletnicami, gredic s trajnicami in dreves. Tedensko izvajamo strojno pometanje ulic, trga in parkirišč, s katerih odstranjujemo tudi plevel, čistimo peskolove in ostale naprave za odvodnjavanje. Z obnovo stadiona, Lanthierijevega parka, mrliške vežice pa se je obseg dela v zadnjem času precej povečal. Na omenjenih objektih je potrebno dnevno opravljati javno snago ter skrbeti za zelenice, saj se tam zadržuje večje število ljudi iz Vipave in širše okolice. Moje delo poteka po tedenskem planu, ki ga pripravijo nadrejeni.«

S kom sodelujete v našem okolju?

»Sodelujemo skoraj z vsemi ustanovami v Vipavi, z Občino, s TIC-om, CIRIUS-om, Osnovno šolo, Škofijsko gimnazijo, z dru-

štvi, vojsko, Krajevno skupnostjo ... Gre predvsem za pomoč pri izvedbi različnih prireditev in projektov ter pri urejanju površin, ki se nahajajo okrog njihovih objektov.«

Se pri svojem delu srečujete s krajanji?

»Glede na naravo dela se s krajanji dnevno srečujem. Z večino se pozdravimo, nekateri me ogovorijo in izrazijo svoje mnenje ali pripombe o tem, kaj bi še lahko dodatno uredili za lepši izgled mesta. Včasih slišim tudi pohvalo, kar nakazuje na dober odnos in to, da dobro opravljam svoje delo.«

Se vam zdi, da so krajanji okoljsko ozaveščeni in skrbijo za okolje?

»Imam občutek, da se stanje glede okoljske ozaveščenosti tako v občini kot širše izboljšuje, bi pa bilo potrebno na tem področju še veliko narediti, predvsem pri samem ločevanju odpadkov, saj imamo v mestu nameščenih kar nekaj smetnjakov za ločeno zbiranje. Obstajajo tudi kotički, kjer se zbirajo določene skupine ljudi in za njimi ostajajo kupi odpadkov. Omenil bi še, da smo se v zadnjem času srečevali s pogostim vandalizmom na novih objektih v Lanthierijevem parku in drugod.«

Kaj bi vi sami na tem področju v Vipavi še

spremenili?

»Dodatno je potrebno ozaveščati ljudi prek medijev. Zavedati se moramo, da smo del prelepe Vipavske doline in skrb zanjo nam mora biti prioriteta.«

Kaj vam je pri vašem delu najbolj všeč?

»Pri mojem delu mi je najbolj všeč raznolikost. Vesel sem, da lahko opravljam poklic, za katerega sem se šolal, in da pripomorem k lepšemu izgledu mesta. Ponosen sem, ko vidim dobro opravljeno delo, kar me žene, da se še bolj potrudim.«

NN

Zmanjševanje populacije tigrastih komarjev

Komarji zaradi nadležnih pikov že narekujejo naše življenje na prostem in v naravi. Poleg tega predstavljajo tudi zdravstveno tveganje, saj zaradi hranjenja na več gostiteljih lahko prenašajo številne viruse, bakterije in parazite.

Komarji so žuželke, ki za svoj razvoj potrebujejo stoječe vode, zato njih jajčeca, ličinke in bube najdemo v raznih posodah oziroma predmetih, v katerih se lahko zadržuje voda. Glede na vrsto se lahko razvijajo v različnih vodah, čistih, onesnaženih, naravnih in umetnih. Naravna legla

komarjev so neposušene lokve in kanali, močvirja, občasno poplavljeni področja, voda v luknjah stebel in druga manjša področja s stoječo vodo oziroma počasne tekoče vode. Umetna legla komarjev postajajo rezervoarji za vodo, neočiščeni žlebovi, podstavki cvetličnih lončkov in korit, vaze, zalivalke za rože, posode za napajanje živali, različni zavrženi predmeti v katerih se zbira in zadržuje deževnica, kot so zavržene steklenice, pločevinke, vedra, sodi, kadi, avtomobilske pnevmatike, lužice v plastičnih ponjavah, razni

zapuščeni predmeti (plastenke, kozarci, sveče), nepravilno zavrženi veliki kosovni odpadki in še mnogo podobnih predmetov različnih velikosti, oblik in materialov, ki nas obdajajo, nenazadnje tudi peskolovi in kanalizacijski jaški.

Zato Občina Vipava v sodelovanju s Komunalno stanovanjsko družbo Ajdovščina, d. o. o., zaenkrat na območju jedra Vipave, kjer se zadržuje več ljudi, pristopa k zatiranju tigrastih komarjev, ki so v zadnjih poletjih postali zelo nadležni. Za zatiranje bo uporabljen preparat Aquatain

AMF, ki na vodi ustvari tanek silikonski film, ki preprečuje razvoj jajčec, ličink in bub v odraslega tigrastega komarja. V skladu z veljavno zakonodajo sredstvo ni nevarno za zdravje in nima negativnih učinkov na vodno okolje.

Za zmanjšanje populacije tigrastega komarja lahko veliko storimo tudi sami. Zelo pomembno je, da pospravimo okolico svojih domov, vrtove in druge prostore.

Za preprečevanje širjenja in povečevanja številčnosti tigrastih komarjev je zelo pomembno, da v okolici svoje hiše, na njivah in pokopališčih:

- izpraznimo posode z vodo, ki jih ne uporabljamo (npr. lonce, vrče, sode, posode) in jih postavimo z dnom navzgor, jih prekrijemo, pospravimo v zaprt prostor ali na drug način v njih preprečimo nabiranje vode;
- tedensko odstranjujemo predmete in odpadke, v katerih se lahko zadržuje voda;
- praznimo in umivamo podstavke cvetličnih lončkov;
- v vazah z rožami na pokopališčih tedensko menjujemo vodo;
- tedensko menjujemo vodo v posodah za

zalivanje, napajanje živali in drugih posodah na odprtem;

- očistimo zamašene strešne žlebove in talne kanale, nepredušno zapremo zadrževalnike vode, ki se jih ne da izprazniti (sodi, cisterne) ter pazimo, da se v ponjavah ne nabira deževnica.

Če posod in drugih vodnih zadrževalnikov ne moremo izprazniti, jih lahko pokrijemo in tako onemogočimo vstop samicam komarjev. Če te možnosti nimamo, lahko na vodno površino naneseimo jedilno olje ali sredstvo Aquatain, ki preprečujeta razvoj ličink tigrastega komarja. Njegov učinek traja do štiri tedne, po tem času pa se razgradi na neškodljive komponente, zato se ga ne obravnava kot biocid in se lahko nabavi v prosti prodaji v številnih državah EU, vključno s Slovenijo.

Raziskave so pokazale, da se prve ličinke pojavijo nekje konec aprila, odrasli osebki pa dva tedna po prvi najdbi ličink. Največje število odraslih osebkov je v juliju in avgustu, nato pa začne njihova številčnost počasi upadati. Tigraste komarje najdemo lahko še novembra, zimo pa preživijo jajčeca, ki so odporna na nizke temperature in pomanjkanje vode.

Odrasli komarji so najbolj aktivni zjutraj in pozno popoldan. V času največje pripeke se skrivajo v senčnih in vlažnih okoljih z veliko vegetacije (v visoki travi, živih mejah in grmovju). V mestnem okolju se najpogosteje hranijo na ljudeh, v gozdnem območju pa tudi na živalih.

Da bi se izognili pikom komarjev, je zelo pomembno, da:

- imamo okolico hiše pospravljeno in naokoli nikoli ne puščamo nepokritih zalivalok za rože, veder, odprtih plastenok, avtomobilskih gum in drugih majhnih posod, saj ostanki vode predstavljajo idealno gojišče za razmnoževanje tigrastega komarja;
- ne pustimo, da se voda nabira na ponjavah in drugih platnih, ki se uporabljajo za prekrivanje;
- več kot nekaj dni zunaj ne puščamo nepokritih napihljivih bazenov in drugih vodnih igrač;
- ne praznimo podstavkov za rože in drugih posod v kanalizacijske odtok;
- redno čistimo žlebove, sode in rezervoarje;
- skrbimo za vodnjake in ribnike.

Namakanje koruze

Koruza je še vedno najpomembnejša poljščina, s katero pridelamo največjo količino zrnja in silaže oziroma energije za živali na ha. Vedno pogostejša sušna obdobja med rastno dobo koruze njen pridelek zmanjšujejo, vendar si kljub temu živinorejske kmetije težko predstavljajo ekonomično rejo brez koruze za zrnje in silažo. Pridelki koruze na Primorskem zaradi vse pogostejših sušnih obdobji zelo nihajo in

tehnologije pridelave v vsakoletnih sušnih razmerah pridelek koruze ni bil ekonomičen in tudi zamenjava koruze s sirkom za zrnje ni prinesla boljšega rezultata. Kmetije so počasi opustile živinorejo in za koruzo neprimerna zemljišča zatravila, zasadila z vinsko trto oziroma v Slovenski Istri z oljkami.

Koruza porabi v rastni sezoni okrog 600 - 800 l vode/m², največ pa v obdobju od

potrebno koruzo namakati. Na praktično izvedbo namakanja vplivajo vremenski dejavniki: padavine, evapotranspiracija oziroma izhlapevanje vode iz tal in rastlin (temperatura, zračna vlaga, sončno sevanje in veter) in, seveda, stanje rastlinam dostopne vode v tleh (vlažnost oziroma suhost tal). Na potrebe rastlin za vodo vpliva velikost rastline in faza razvoja rastlin (koeficienti rastline - kc), kot vidimo na sliki.

Ko nastopi obdobje brez dežja, je potencialno izhlapevanje vode iz tal in rastlin v vročih poletnih dneh z blagim vetrom (Bilje) tudi do 7 mm ali l vode na m². Iz tal v tednu dni lahko izgubimo kar 49 l/m² vode. Vodna bilanca v tleh postaja negativna, tla se sušijo in rastlinam začne primanjkovati razpoložljive vode v tleh. Prihaja do vodnega stresa rastlin, ki se kaže v zvijanju listov prek dneva in začetku sušenja spodnjih listov. Z namakanjem moramo začeti preden opazimo vodni stres. Odločitev o začetku namakanja je zelo odvisna od kvalitete tal oziroma njihove sposobnosti za zadrževanje vode v tleh (tip, struktura in globina tal, % hu-

Občutljivost koruze na sušni stres glede na fazo rasti in potrebe po namakanju (Vir: FAO, 1998)

Faza rasti	Setev in vznik	Vegetativna rast	cvetenje	svilanje	Polnjenje zrnja	zorenje
Število dni	15 - 25	25 - 40	15 - 20	35 - 45	10 - 15	
Občutljivost za sušo	visoka	nizka do srednja	visoka	srednja do nizka		
Potreba po namakanju	++++	++	+++++	+++	+	
Koeficient rastline (Kc)	0,4	0,8	1,15	0,7	0,6	

(Vir: FAO, priredila A. Požemel)

Poprečni pridelek dveh poskusov z enakimi koruznimi hibridi posejanimi na Ustjah pri Ajdovščini (nenamakano) in v Mirnu (namakano) v letih od 2017 do 2021 (Vir: KGZ NG, KIS)

Število hibridov / leto	Ustje NENAMAKANO t/ha	Miren NAMAKANO t/ha	Povečanje pridelka v t/ ha	Pridelek Miren v % glede na Ustje	Opombe*
2017 - 24 hibridov	4,11	12,11	8,00	295 %	Suša od 15.7.-1.9. 4x namakano
2018 - 11hibr.	8,19	13,75	5,56	168 %	3x namakano
2019 - 11 hibridov	6,92	9,94	3,02	143 %	2x namakano zač. prepozen
2020 - 11 hibr.	8,17	11,79	3,62	144 %	3x namakano
2021 - 11 hibridov	7,36	9,12	1,76	124 %	1x namakano -zmanjkalo vode
Poprečje	6,95 t/ha	11,34 t/ha	4,33 t/ha	175 %	

*namakanje ni bilo strokovno izvedeno, večkrat je bilo prepozno glede na potrebe

musa ...). Za natančno določitev potreb po namakanju moramo opraviti analizo tal na vodno zadrževalno sposobnost, ki je v različnih tleh zelo različna.

Logično je, da je koruza na m² v času oploditve večja porabnica vode kot trava, zato je tudi količina porabljene vode večja. Primer: v času sviljanja koruze (npr. 15. julij) je potencialna evapotranspiracija (ET_o) v Biljah pri Novi Gorici 7 mm/m², koeficient koruze (Kc) v tem času je 1,3 (Izračun: 7mm/m² x 1,3 = 9,1 mm vode/m²). Iz posevka koruze v času oploditve lahko izgubimo tudi 9,1 l vode na m² oz. 63,7 l vode/ teden. Izhlapelo vodo moramo nadoknadi z namakanjem, v kolikor ni dežja, če želimo ohraniti primerno vlago v tleh. Padavine do 5 mm se v bilanci ne upoštevajo, ker izhlapijo, večje padavine se odštejejo od izračunane količine. Npr.: če pade 23,7 l/m² dežja, je potrebna količina vode za namakanje v zgornjem primeru 40 l/m² oz. 400 m³ vode na ha.

V sušnih letih je cena koruznega zrnja in krme precej višja kot običajno. Izkušnje kažejo, da se namakanje koruze še kako izplača. Povečanje pridelka na namakanih površinah je očitno, kar lahko vidimo tudi v spodnji preglednici. Na KGZ Nova Gorica skupaj s Kmetijskim inštitutom Slovenije vsako leto izvajamo sortne poskuse s

koruzo na dveh lokacijah (Ustje, Miren). Na obeh lokacijah posejemo enake hibride koruze, na lokaciji Miren je poskus tudi namakan. Namakanja zaradi tehničnih težav niso vedno izvajali dosledno, kot bi bilo strokovno edino pravilno, vendar je povečanje pridelka kljub temu očitno.

Pri primerjavi pridelkov lahko vidimo, da se je z namakanjem pridelek povečal povprečno za 75 % oziroma za 4,33t/ha zrnja. Izstopa leto 2017, ko je bilo ob pravilnem namakanju in zelo sušnih razmerah od oploditve naprej povečanje pridelka kar za trikrat.

Posevke koruze, ki jih namakamo z bobenskimi namakalniki (rolomati) z razpršilci, je potrebno namakati s 25 - 40 mm ali l/m² vsak teden ali pogosteje glede na izračunano količino. Večje količine vode pri enkratnem namakanju so nezaželene, ker preveč zbijejo tla in poškodujejo liste in povzročijo izpiranje hranil, predvsem dušika. Pri namakanju moramo paziti tudi na temperaturo vode, ki ne sme biti bistveno hladnejša od temperature listov (namakamo ponoči ali zgodaj zjutraj). Namakanju se v času cvetenja koruze izogibamo. Potrebno ga je izvesti v začetku cvetenja oziroma metličenja in sviljanja, saj voda izpira cvetni prah in lahko poškoduje svilo, kar povzroči slabšo oploditev.

Namakanje koruze z bobenskim namakalnikom (rolomatom)

Višja zračna vlaga v posevku koruze tudi pripomore k boljši oploditvi. Namakanje nadaljujemo po končani oploditvi. Med namakanjem preverjamo nastavitve rolomata in delovanje razpršilcev, saj okvare ali padec pritiska lahko povzročijo škodo na kruzni.

Krizne razmere na svetovnem trgu z energenti in hrano so povečale cene pridelanega koruznega zrnja in drugih poljščin, kar spodbuja kmete k večji pridelavi in povečanju pridelkov. Optimiziranje pogojev za rast koruze z namakanjem k večjim, stabilnim in zanesljivim pridelkom gotovo najbolj pripomore.

Anka Poženel, univ. dipl. inž. agr.

KGZS, Kmetijsko gozdarski zavod Nova Gorica
VIRI:

Černe M., Ptuj 2019, Tehnološka navodila za namakanje

Majer D. et al, MKGP 2014, Tehnološki ukrepi pri pridelavi koruze za zmanjšanje vpliva suše

MKGP 2008, Tehnološka priporočila za zmanjšanje občutljivosti kmetijske pridelave na sušo

FAO, Rim 1998: Crop evapotranspiration - Guidelines for computing crop water requirements, irrigation and drainage paper 56 ; <http://www.fao.org/docrep/X0490E/X0490E00.htm>

Kolmanič A. et al, KIS, Rezultati preizkušanja hibridov koruze za zrnje in silažo v letih 2017 - 2021

OBVESTILO

Občina Vipava aktivno nadaljuje s pridobivanjem podpisanih pogodb z lastniki kmetijskih zemljišč, s katerimi bomo zagotovili izgradnjo namakalnega sistema. Interes med lastniki zemljišč je velik, saj prevladuje zavedanje, da bo zaradi podnebnih sprememb brez možnosti namakanja okrnjena pridelava lastne hrane. Vsem 908 lastnikom zemljišč, predvidenih za namakanje, smo poslani tri izvode personaliziranih pogodb. Glede na to, da še vedno nismo dosegli kvote, ki je zakonsko določena, t. j. 67 % podpisov vseh zemljišč, predvidenih za namakanje, z aktivnostmi za podpis pogodb pospešeno nadaljujemo.

Pogodbo lahko še vedno podpišete na Občini Vipava oziroma jo pošljete na naslov Občina Vipava, Glavni trg 15, 5271 Vipava. Dodatne informacije o namakalnem sistemu lahko dobite na telefonski številki 05 36 43 414 – Jože ali 05 36 43 425 – Benjamin.

Otroška predstava Čarobna Vililandija na Lozicah

V soboto, 28. maja 2022, smo si na Lozicah ogledali nagajivo, smešno in napeto pravljичno predstavo Čarobna Vililandija. Predstava nas je popeljala v čudežno deželo Vililandijo, kjer je vse mogoče. Mogoče je celo zrasti čez noč, če si le spreten in znaš uporabljati čarobno napravo Činkušampi. A s to napravo lahko

činkulinkajo samo Velini! Naša dva Malina sta se kljub temu odločila, da bosta poskusila srečo in s pomočjo čarobne naprave postala Velina. No, to pa ni šlo ravno po načrtu, saj sta imela s Činkušampijem nerodne in hecne pripetljaje. Še dobro, da se je v občinstvu znašel Velin, ki je pomagal pritisniti veliki rdeči gumb, ki je odčaral

vse, kar sta Malina zakuhal. Verjetno nas je čisto vse Veline predstava spomnila, kako lepo je biti otrok. Na otroških obrazih pa smo lahko opazili srečo, nagajivost in napeto spremljanje predstave.

Lara Žabar

V Podrago so prileteli metulji

Kdo ne občuduje pisanih kril metuljev, ki preletavajo naše travnike in nam s svojo prisotnostjo polepšajo dan.

Ker smo o teh letečih lepotcih želeli izvedeti več, smo v začetku junija v goste povabili gospoda Bojana Zadravca, člana Društva za proučevanje in ohranjanje metuljev Slovenije, ki nam je predstavil življenje metuljev.

Izvedeli smo marsikatero zanimivo stvar o metuljih, med drugim, kako poteka opa-

zovanje in popisovanje nočnih metuljev, kakšna je pot od jajčeca do metulja, da metulji živijo različno dolgo – od štirih dni do 9 mesecev, da so netopirji največji sovražniki metuljev, da je Slovenija še vedno ena izmed držav, ki ima ohranjene številne vrste metuljev; samo na širšem območju Sabotina jih biva nekaj več kot 850 vrst.

Največ zanimanja je vzbudil delček njegove bogate zbirke dnevnih in nočnih metuljev, prava poslastica pa so bili primeri tropskih metuljev.

Metulji niso le lepi, so pomemben člen v prehranjevalni verigi in velika pomoč čebelarom pri opraskanju in prav zato je bil ob zaključku še toliko bolj izpostavljen pomen ohranjanja teh letečih draguljev, ki z zaraščanjem travnikov izgubljajo svoj življenjski prostor.

Po predstavitvi so otroci na krilih domišljije ustvarjali

metulje, spretni prsti so zgibali origami, majhni prstki pa pisane gosenice.

AŽ

Goče v cvetju

Tudi letos je Krajevna skupnost Goče ob pomoči donatorjev razveselila svoje krajanje s sadikami rož, ki bodo krasile domače. Domačini so se razveselili surfinij, bršljanek in gorečk, ki so jih čakale pred domovi z mislijo: »Rože ne skrbi, kakšna je, kajti vedno je dovolj lepa, da jo nekdo opazi.« Pridne roke domačink in domačinov so

hitro in z veseljem uredile cvetlične aranžmaje in jih postavile na okenske police, dvorišča, vodnjake, balkone in terase. V svoji lepoti prikličejo spokojnost utrujenemu očesu in lepe misli mimoidočemu opazovalcu. Pridite in se na lastne oči prepričajte. Pristrčna zahvala našim donatorjem.

Anja Godnič

Nova kuhinja v prostoru KS Goče

Župan občine Vipava Goran Kodelja in predsednica sveta KS Goče Anja Godnič sta v soboto, 4. junija, uradno odprla novo opremljeno kuhinjo ob dvorani KS Goče.

veseli, saj bo sedaj lažje izvajati razna izobraževanja, srečanja, predavanja in vesela druženja, prostor pa bo mogoče najeti tudi za različne dogodke s primerno vse-

Kot je bilo slišati na slavnostnem dogodku, so k temu pripomogli pogum, drznost in sodelovanje. Nove pridobitve smo zelo

bino. Še enkrat hvala mizarskemu mojstru Aljoši Lozeju, ki je prisluhnil našim potrebam in izdelal lično kuhinjo, ter goškima

pleskarjema Dušanu in Bojanu, ki sta kuhinjo prostovoljno pobelila. Po nagovorih župana in predsednice KS je sledil krajši kulturni program v organizaciji društva gospodinjske Planine, nato pa so si lahko vsi obiskovalci novo pridobitev ogledali ter se podružili obokusnih picah v želji, da bi iz nove kuhinje večkrat tako lepo dišalo.

Karla Ferjančič

Pohod z Goč v Vipavo

V nedeljo, 22. maja, je Športno društvo Hudournik Goče organiziralo pohod z Goč v Vipavo. Kljub nekoliko višjim temperaturam smo bili v eni uri pred vinsko kletjo Vipava 1894, kjer nas je sprejel Andrej Furlan. Predstavil nam je potek predelave grozdja v vino in zgodovino kleti. Zelo zanimiv voden ogled smo zaključili z degustacijo izbranih vin. Nato smo se sprehodili do dvorca Lanthieri, kjer smo si ogledali Vinarski muzej. Muzej predstavlja razvoj vinogradništva in vinarstva v Vipavski do-

lini skozi dolgo časovno obdobje in delovne postopke od vzgoje sadik vinske trte, priprave tal do vzgoje vinogradov, predelavo grozdja v vino in kletarjenje ter nazadnje tudi kulturo pitja vina. Spoznali smo ljudi, ki so prinašali in širili nova znanja, poglede ter orodja in tudi današnje moderno tehnologijo. Muzejska zbir-

ka je zelo zanimiva, zato ogled toplo priporočamo. Obisk Vipave smo zaključili z zelo dobrim sladoledom, nato pa krenili nazaj proti Gočam.

Anja Godnič

Tedni vseživljenjskega učenja

Osnovna šola Draga Bajca Vipava sodeluje v projektu Tedni vseživljenjskega učenja, ki ga koordinira Ljudska univerza Ajdovščina in poteka od 9. maja do 12. junija 2022.

Na podružnični šoli na Gočah smo v sklopu projekta TVU med podaljšanim bivanjem gostili upokojene starejše gospe - punce (kot se same imenujejo) iz Podnanosa. Učenci 1. in 4. razreda so spoznali pomen medgeneracijskega druženja in vseživljenjskega učenja.

Imeli smo delavnico izdelovanja rož iz krep papirja.

Učenci so bili navdušeni nad izdelovanjem, medsebojnim sodelovanjem, spoznavanjem in druženjem.

Vodja delavnice Sonja Semenič in štiri druge gospe so naučile učence izdelati rožo.

Delo je bilo kar zahtevno, saj je bilo potrebno dobro poslušati in s spretnimi prsti oblikovati krep papir, da je nastal cvet, pestič in steblo. Čas je kar prehitro minil. Učenci so s ponosom odnesli rožo domov.

Vsem petim pridnim puncam se iskreno zahvaljujemo za sodelovanje, predstavi-

tev in pomoč predvsem najmlajšim, da so izdelki uspeli. Ker nam je bilo ustvarjanje in druženje prijetno, smo se dogovorili, da bomo še sodelovali.

Gospem želimo še veliko ustvarjalnih delavnic.

Marija Nabergoj z učenci

Turist in umetnik v Vipavi

Otroci iz skupine Zvezdice iz vrtca v Vipavi so letos sodelovali pri projektu Turizem in vrtec, z igro do prvih turističnih korakov na temo Voda in zdravilni turizem.

Že sam naslov nas je nagovoril, da moramo našo prelepo Vipavo raziskati, spoznati in jo predstaviti širši javnosti skozi otroške oči. Otroci so večinoma domačini, zato jim je bilo toliko bolj zanimivo spoznavati svoj kraj. Odpravili smo se na TIC, kjer smo dobili različne zemljevide, zgibanke in promocijski material. Prijazna

Barbara Repovš nam je ponudila voden ogled Vipave, njene izvire, kulturno dediščino ... Po Vipavi nas je popeljala vodnica Jana Kete. Vipavo nam je predstavila na otrokom zanimiv način – zgodbe o princeskah, o Erazmu Predjamskem, človeški ribici ...

Reka Vipava nam ponuja veliko senc in mirnega okolja, zato smo jo večkrat uporabili za učno okolje. Naš skriti kotiček je bilo sotočje reke Vipave in hudournika Bela, kjer smo ustvarjali na kamenčke,

gradili skulpture iz kamnov, prepevali pesmice, metali kamenje v vodo ... Po reki smo spuščali ladjice in postavili mlinček, ki smo ga sami naredili. Glavne znamenitosti Vipave pa smo na kraju samem tudi narisali.

Vse dejavnosti, risbe in izdelke smo razstavili v prostorih TIC-a v Vipavi, kjer si jih lahko ogledate do 22. 6. 2022. Veseli bomo vašega obiska in vtisa o razstavi. Bili smo pravi turisti in umetniki v domačem kraju.

Z otroki sva Vipavo spoznavali Kristina in Meta.

Journey With Emotional Wellbeing in Education, for Life: mobilnost v Sloveniji

V okviru projekta Erasmus+ KA229 smo med 16. 5. 2022 in 20. 5. 2022 na šoli gostili 14 učiteljev iz Španije, Italije, Irske in Finske. Priprava programa se je začela že kmalu po zaključku prve mobilnosti, ki je bila konec marca na Irskem. Koordinatorji projekta so se aprila in maja dobili na več video srečanjih, kjer so se pogovarjali o aktivnostih, ki jih bodo šole izvajale do obiska na naši šoli. Glavni namen projekta je razvoj različnih veščin, s katerimi učenci skrbijo za svoje zdravje, dobro počutje in razvijajo čustveno inteligenco. Na vseh sodelujočih šolah so učitelji z učenci izvajali določene aktivnosti, ki so namenjene umirjanju in sprostitvi ter pripravi na zbrano delo v učilnici.

Naslednja faza v pripravi mobilnosti je bila priprava programa. Skupina učiteljev (Samo Jamšek – koordinator projekta na šoli, Hana Jerončič, Sonja Simonič Puc, Silviya Makovec, Mojca Habič, Maja Funa in Mojca Pev) je imela več srečanj, na katerih smo izoblikovali program. Pri pripravi programa sta sodelovali tudi Kristina Vanceta in Lea Kopal. S pripravljanim programom in okvirnimi stroški smo seznanili ostale sodelujoče šole. K pripravi programa smo pristopili odgovorno. Želeli smo šolo in našo državo prikazati v najboljši luči. Poleg tega smo že iz mobilnosti na Irskem vedeli, da imajo finski učitelji do organizacije mobilnosti v Sloveniji visoka pričakovanja.

Prvi dan je bil namenjen transportu učiteljev v Slovenijo. Nekateri so do letališč v Italiji prišli z letalom, Italijani do Benetk z vlakom. Iz Italije do hotela v Ajdovščini pa so se pripeljali s taksijem. Samo Jamšek je vse učitelje v ponedeljek zvečer sprejel in jim zaželel dobrodoščilo.

V torek smo tujim učiteljem na šoli pripravili topel sprejem. Za dobrodoščilo smo na pročelje šole izobesili zastave držav, šolo in igrišče pa okrasili s pozdravi v italijanščini, španščini, finščini in irščini, z rožicami smo okrasili tudi ograjo okrog igrišča. Sledila je predstavitev vseh držav in šol. Pri tem so zelo aktivno sodelovali tudi naši učenci. Izjemno suvereno in v tekoči angleščini so predstavili Slovenijo in našo šolo ter aktivno poslušali predstavitve drugih držav. Po predstavitvi so se tako učenci kot učitelji razdelili v štiri manjše skupine, v katerih so izdelovali plakate držav. Med učenci in tujimi učitelji se je razvnela aktivna razprava o šolskem sistemu, o uporabi telefonov, o preobnavanju ... V torek smo odprli vrata naših učilnic in k pouku sprejeli tudi učitelje. V nekaterih oddelkih so se razvile izjemno zanimive razprave. Za nami je bilo že nekaj dela, želodčki so postali lačni. Čas je bil za odlično kosilo iz šolske kuhinje. Učitelji so pohvalili izjemno dobro kosilo, velikost porcij in skrb, da ob kosilu učenci dobijo tudi sadje. Čas po kosilu smo izkoristili za predstavitev aktivnosti, ki so jih učitelji z učenci izvajali pred prihodom v Slovenijo. Bile so izjemno zanimive in polne dobrih idej. V popoldanskem času nas je po čudoviti Vipavi vodila mama naših učencev Jana Kete. Pozitivna energija udeležencev mobilnosti je pregnala črne oblake in celo dež. S sladoledom smo zaključili drugi dan in se odpeljali v hotel na večerjo.

Sredo smo začeli z jogo, ki sta jo izvedli Kristina Vancetta in njena znanka Nika. Pohvale o jutranji dejavnosti so bile slišane še ves dan. Umirjeni in pripravljani na naslednje aktivnosti so učitelji odšli v 1. b razred, kjer sta jim Kristina Vanceta in Andreja Žorž predstavili aktivnost umir-

janja z učenci pred začetkom izvajanja dejavnosti. Ker je bil torek malce prekratek za predstavitev vseh aktivnosti, ki so jih izvedli učitelji, smo le-te dokončali v sredo in se po zaključku peš podali mimo Zemonu do vasi Vrhpolje. Na Zemonu nas je počakala mama našega učenca, Iris Skočaj, in nam povedala nekaj zgodovinskih dejstev o dvorcu in Vipavski dolini. S hojo smo skupaj nadaljevali proti Vrhpolju in se ustavili pri domačiji družine Škrli. Pričakalo nas je pristno slovensko kosilo z joto, klobaso in štruklji, pripravljeno v gostilni Kopal. V Vrhpolju brez ogleda mozaika in Teodozijeve multimedijske sobe ne gre. Čarobnost mozaika je preplavila tudi učitelje. V latinščini in angleščini nas je v Teodozijevi sobi pozdravil sam cesar. Ob izjemnih svetlobnih in ostalih multimedijskih učinkih smo spremljali zgodovinski video o bitki pri Frigidu. Druženje v Vrhpolju smo zaključili s pogostitvijo in se odpravili na ogled kleti v naslednjo vinorodno vas, Slap.

Četrtek je bil namenjen spoznavanju glavnega mesta in obiska Postojnske jame. Ob izmenjavi izkušenj mobilnosti smo dan zaključili ob skupni večerji.

Ob sodelovanju in podpori zaposlenih ter nekaterih lokalnih prebivalcev smo izpegljali prvo mobilnost. Menimo, da nam je to uspelo odlično. Navdušenja nad programom, šolo, učenci niso skrivali niti tuji udeleženci mobilnosti. V medsebojnih pogovorih so izrekli veliko pohval in toplih besed, ki so nam bile seveda v zadovoljstvo.

Polni novih idej, znanj in izkušenj že nestrpno čakamo naslednjo mobilnost, ki bo oktobra v Italiji.

Mojca Pev

Otvoritev šolskih igral

Na igrišču pred osnovno šolo v Vipavi je bilo 12. maja 2022 zelo veselo. Ob 10.15 so se na igrišču zbrali učenci do četrtega razreda, učitelji, zaposleni, starši ter, seveda, gospod župan in gospa ravnateljica, da bi skupaj slavnostno otvorili nova igrala in igrišče. Našo zelenico ob šolskem igrišču sedaj krasijo gugalnice, tobogana ter druga plezala in igrala.

Prireditve je popestril pevski zbor, recitatorji, kitaristi in plesni nastop učencev od prvega do četrtega razreda.

Župan Goran Kodolja in ravnateljica Mojca Pev sta učencem zaželela veliko igrivih uric na novih igralih. Otroci so obljubili,

da se bodo na igralih spoštljivo igrali in jih ohranili še dolga leta. Ob koncu prireditve sta župan in ravnateljica slavnostno pre-

rezala trak. Kot se spodobi, so učenci hitro preizkusili vzdržljivost igral.

Učiteljice RS

20. maj - svetovni dan čebel

Ob svetovnem dnevu čebel, ki ga obeležujemo letos že peto leto zaporedoma, se še posebej zavemo, kako pomembno vlogo imajo čebele pri ohranjanju ekološkega ravnovesja in biotske raznovrstnosti v naravi. Te drobne živalce zagotavljajo eno najbolj prepoznavnih ekosistemskih storitev – opraševanje, zaradi katere je pridelava hrane sploh mogoča. S tem pa varujejo in skrbijo za ekosisteme, živalske ter rastlinske vrste in tako prispevajo h genetski ter biotski raznovrstnosti.

Na naši šoli se z različnimi dejavnostmi

trudimo, da bi tekom celega šolskega leta na mlade prenesli znanja in zavest o pomenu opraševalcev, njihove zaščite in se v okviru čebelarstva naučili večščin čebelarjenja.

V mesecu marcu so tako naši učenci posejali in posadili medovite rastline za čebele in druge opraševalce. Devetošolci in sedmošolci so poskrbeli za zeliščno gredico in čebelji buffet pri čebelnjaku, učenci razredne stopnje so posadili medovite rastline v korita v atriju šole.

Pripravili smo razstavo o življenju čebel,

ki so jo popestrili učenci podaljšanega bivanja z različnimi izdelki pridnih čebelic. Z Mojco Habič so ograjo pri čebelnjaku popestrili z modeli teh živalic in lepimi mislimi za pridne čebele. Za poslikavo panjev v šolskem čebelnjaku so poskrbeli učenci neobveznega izbirnega predmeta umetnost pod mentorstvom Kristine Lavrenčič.

Na svetovni dan čebel so sedmošolci Matevž, Anže, Primož in Luka nekaterim učencem predstavili šolski čebeljak in slovensko čebelo – kranjsko sivko. Učenci so se tako lahko seznanili z opremo in delom čebelarja, spoznali so organiziranost družine, bivališča, hrano čebel in pomen čebel za preživetje ter razvoj čebelarstva na Slovenskem. Čebeljo družino so si lahko ogledali v opazovalnem panju, kjer so poiskali matico, mlade čebele, čebele delavke in trote.

Z delom bomo nadaljevali še naprej in si kot marljive čebele prizadevali za širjenje znanja med mlade generacije.

Boža Pangerc

V Vojašnici Janka Premrla Vojka

Vista ima na Primorskem poseben pomen, sploh v Vipavi, kjer nas vojska v vojašnici spremlja že stoletje – včasih bolj, včasih manj.

Slovenska vojska je v petek, 6. maja 2022, organizirala dan odprtih vrat. Obenem je to bil dan, ko so osemnajstletniki po stari tradiciji okrasili vozove in se s tem izkazali pripravljene za služenje domovini. V vojašnici so ob tej priložnosti pripravili prikaz svojih enot, na katerega so bili povabljeni tudi osnovnošolci.

V vojašnici smo se srečali učenci 2. a, 2. b in 4. b razreda matične šole ter učenci PŠ Vrhpolje. Vistarji so nas s svojimi bogato okrašenimi vozovi sprejeli na parkirišču pred vojašnico. Z bučnim trobljenjem, petjem in igranjem na harmoniko so nam privabili nasmeh na obraze. Po ogledu vozov smo pohiteli med vojaško opremo, kjer so nam prijazni vojaki s potrpežljivostjo pokazali, kako kaj deluje, čemu je namenjeno, kdaj se uporabi. Ker pa je bil prikaz namenjen tudi enotam, ki pomagajo v nesrečah, smo med temnozelenimi vozili srečali tudi gasilce ter civilno zaščito. Ogledali smo si tudi vojaški muzej z zbirko iz prve svetovne vojne.

Adam Simonič iz 3. V razreda nam je zupal: »Učenci in učitelji s podružnične šole Vrhpolje smo šli peš na obisk vojašnice Janka Premrla Vojka v Vipavi. Po poti smo srečali oklepnik in 'hamerja'. Na parkirišču pri vojašnici smo videli veliko vozov vi-starjev oziroma nabornikov. Ogledali smo si vojaška in gasilska vozila, telekomunikacijsko opremo ter brezpilotno letalo. Nato smo odšli h gospodu, ki nam je povedal, kaj storiti, če najdeš neeksplozivna ubojna sredstva (NUS). Po tej predstavitvi smo odšli v vojaški muzej. Tam smo si ogledali staro orožje, metke, vojaške medalje, granate in še mnogo drugih vo-

jaških stvari. Na koncu sta nas oklepnik in 'hamer' peljala v Vrhpolje.«

Učenci so tako v nekaj urah spoznali veliko novega. Vojašnica in vojaki so del našega kraja in veseli smo, da lahko sodelujemo z njimi. Mladim vistarjem pa čestitamo ob polnoletnost ter jim izrekamo dobrodošlico med odraslimi in odgovornimi Slovenci.

Nadja Rodman Koradin in Tanja Tomažič

Predjamski grad in Muzej Krasa Postojna

Zaključna ekskurzija četrtošolcev OŠ Draga Bajca Vipava

V torek, 31. maja, smo se učenci 4. razredov matične šole v Vipavi, učenci s podružnic v Podnanosu in Vrhpolju ter

spremljevalci odpeljali na dolgo pričakovano zaključno ekskurzijo. Najprej smo si ogledali krasote in zaklade Predjamskega gradu, pred katerim smo videli znamenito lipo, nato pa smo se povzpeli do gradu in

z vodnico občudovali pohištvo, okrasje, gradnjo, zanimivosti in prostore: spalnica, kuhinja, jedilnica, kapela, mučilnica, hodniki, skladišče orožja in stopnišča ... Grad stoji na izredni strateški točki in skozi vse line je izredno lep pogled na okolico.

Po ogledu gradu smo se odpeljali v Postojno, kjer smo doživeli še skrivnosti Muzeja Krasa, Zavod Znanje Postojna. Trije vodniki so nam razložili veliko dejstev o jamskem medvedu in drugih fosilih, o nastanku kapnikov, o mineralih in živalih na Notranjskem. Učenci so imeli tudi možnost umetniškega ali znanstvenega barvanja mavčnih odlitkov zob, rogovja, kosti ...

Po premoru zaradi epidemije smo končno lahko zadihali tudi na zaključni ekskurziji in uživali v spoznavanju novih krajev.

Vida Trošt

foto: Lucija Premrl in Vida Trošt

Mala šefa – velika podprvaka

V nedeljo, 15. 5. 2022, se je zaključila že četrta sezona kuharske oddaje Mali šef Slovenije. V njej sta tekmovala tudi učenca OŠ Draga Bajca Vipava, brat in sestra Blažka in Vid Nabergoj, ki sta si prikuhala drugo mesto. Šolske novinarke smo se zato odločile, da ju intervjujamo. Blažka zaradi bolezni žal ni mogla priti, je pa zato Vid odgovarjal za oba.

Zakaj sta se odločila za sodelovanje v oddaji?

»Ko sva prejšnja leta gledala oddajo po televiziji, se nama je zdelo zanimivo, zato sva se odločila za prijavo. Dve leti nazaj sem že sam razmišljal o prijavi, a nisem imel para, sedaj ko pa je Blažka starejša, sva se odločila, da greva skupaj. Nisva imela velikih pričakovanj, saj je bilo prijavljenih več kot štiristo otrok, ampak nama je vseeno uspelo.«

Ali je to, da sta brat in sestra vplivalo na delo v kuhinji? Če ja, kako?

»To, da sva v sorodu, je imelo dobre in slabe strani. Dobro je bilo, da sva lahko veliko več vadila, saj živiva skupaj, slabo pa, da sva se, kot vsi bratje in sestre, večkrat tudi sprla.«

Kot drugo uvrščena sta osvojila šest tisoč

evrov. Kaj bosta z njimi naredila?

»Denar nameravamo porabiti za klimatske naprave po učilnicah, če pa ga kaj ostane, bomo naredili zunanjo jedilnico pred šolo.«

Sta med tekmovanjem s sotekmovalci navezala stike?

»Seveda, spoprijateljila sva se z večino. Med snemanjem je bilo vmes veliko čakanja in takrat smo se veliko pogovarjali in si izmenjali telefonske številke ter stike na družabnih omrežjih.«

Koliko časa je potekalo snemanje ene oddaje?

»Odvisno od oddaje do oddaje, ampak po navadi smo snemali približno od osme zjutraj do ene popoldne. Snemanje finalne oddaje pa je trajalo kar od osme zjutraj do desete zvečer.«

Ali mogoče veš, kaj se zgodi s hrano, ki je po koncu oddaje ostala?

»Na žalost vse pristane v smeteh.«

Kateri od sodnikov se vama zdi najbolj strog in kateri vama je bil najbolj všeč?

»Najbolj stroga je zagotovo Mojca, najljubši pa nama je bil Jorg.«

Kako bi z eno besedo opisala izkušnjo na Malem šefu?

»Zanimivo.«

Ali v prihodnosti razmišljata o sodelovanju na še kakšnem kuharskem tekmovanju?

»Pred kratkim sva sodelovala na Mlinochefu, sam pa sem razmišljal tudi o Masterchefu, ko bom starejši.«

Vaju kdo v javnosti prepozna?

»Včasih se zgodi, da pridejo ljudje do naju in naju vprašajo, če sva bila v oddaji.«

Če bi imela na voljo vse sestavine, ki jih hočeta in bi se mogla z jedjo dokazati, kaj bi skuhala?

»Suši, chili con carne ali pa creme brulee.«

Za katerega od sotekmovalcev bi rekla, da je bil največja konkurenca?

»Najbrž Nejc in Simon, saj sta naju v prvem dvoboju premagala, pozneje pa sva v polfinalu midva njiju.«

Hvala za sodelovanje v intervjuju in čestitke za zmago!

Vanessa Gregorc, Eva Furlan, Manca Petrič in Gaja Prah Peljhan

Projekt Erasmus+ MATHS ALIVE

V tednu od 9. do 13. maja 2022 je na Škofijski gimnaziji Vipava potekalo četrto, zadnje srečanje mednarodne izmenjave Erasmus+ Maths Alive, ki so se ga udeležili učenci, dijaki in profesorji iz Romunije, Portugalske, Poljske in Slovenije. Za brezplačno organizacijo je poskrbela koordinatorica projekta na ŠGV Katarina Bittner Gerželj, petdnevno druženje pa smo za-

čeli z uvodno prireditvijo, veseli, da nas je poleg našega ravnatelja nagovoril tudi župan občine Vipava Goran Kodelja.

O prednostih sodelovanja v projektih Erasmus+ smo že veliko pisali, veliko jih je, in tudi v Vipavi smo našim prijateljem iz partnerskih držav želeli ponuditi čim več.

Naše delo je bilo večinoma povezano z

matematiko, ki pa smo jo iskali tako v zgodovini kot v oblikah, ki nas obdajajo. Vsaka država se je predstavila v številkah in oblikah ter svoji izjemni arhitekturi. Kje je matematika povezana z zgodovino, nam je prof. Luka Kompara predstavil ob Teodozijevi bitki pri Mrzli reki in naše pridobljeno znanje preveril s Kahoot kvizom. Pozneje pa nas je obiskal dijak Jakob, oble-

čen v vojaško opremo rimskega vojaka. Naša naloga je bila, da ga čim bolj natančno narišemo in prevedemo krajše besedilo iz latinščine v slovenščino. Možgančkali smo ob praktičnih matematičnih igrah in ugankah, ki jih je pripravil prof. Miha Šušteršič, reševali probleme z matematičnim origamijem – določanjem kotov s prepogibanjem papirja, ki so ga demonstrirali dijaki četrtega letnika Matic, Aljaž in Rene pod mentorstvom prof. Alojza Grahorja – in iskali matematiko v krajih, ki smo jih obiskali: v Piranu smo z različnimi pripomočki izmerili številске karakteristike znamenite elipse in izračunali njeni gorišči, v Ljubljani pa ob učnih listih, ki jih je

pripravila prof. Ksenja Šarb Lebič, reševali naloge, ki so se nanašale predvsem na pomembne stavbe in trge. Doživeli smo zanimivo potepanje po Ljubljani z računanjem premera kroga na Prešernovem trgu, fotografiranjem in prepoznavanjem raznih baročnih in sodobnih stavb 20. stoletja ter štetjem granitnih kock na trgu Evrope

Pomembnejši del izmenjave vedno predstavlja tudi spoznavanje krajev dežele gostiteljice. Naše goste smo popeljali po Vipavi, ki jo je s svojim znanjem predstavila prof. Matejka Fajdiga, istega dne popolne smo obiskali podzemne lepote Postojnske jame, naslednjega dne Piran in četrti dan Ljubljano.

V petek zjutraj smo se še zadnjič zbrali v avditoriju šole, kjer smo dobili navodila za delo v skupinah: pripraviti video ali powerpoint predstavitev enega dne na izmenjavi, v katerega smo morali vključiti dogajanje, kaj novega smo se naučili ter kje in kako smo srečali matematiko v vsakdanjem življenju. Po odmoru je vsaka skupina pokazala svoj video ali predstavi-

tev vsem dijakom in profesorjem, ob čemer smo se veliko nasmejali. Teo, dijak 4. letnika, je predstavil Rubikovo kocko in organiziral kratko tekmovanje v hitrostnem sestavljanju. Nato so sledili zaključni govori: zahvale profesorjev in koordinatorjev, podelitev certifikatov dijakom in izmenjava daril. Bili smo že pošteno lačni, zato smo se odpravili v šolsko jedilnico na slavnostno kosilo, po njem smo se družili, plesali tradicionalne in druge plese, peli in v športni dvorani igrali različne športe. Po dolgem dnevu smo se poslovili drug od drugega, pred šolo naredili še nekaj spominskih fotografij ter odšli domov, kjer smo z dijaki preživeli še zadnji večer pred odhodom.

Ob zaključku projekta se želimo zahvaliti tudi sponzorjem za pomoč pri organizaciji izmenjave: Fructal, Fama, Pekarna Brumat Nova Gorica, Mini pekarna Brumat (Solkan), Codognotto, kavarna Cacao, vinska klet Vipava 1894, d. o. o. in Sartorius (BIA Separations).

Udeleženci izmenjave

ŠGV se predstavi

V minulih tednih se je Škofijska gimnazija Vipava udeležila dveh dogodkov, na katerih se je predstavila kot izobraževalna pa tudi vzgojna ustanova.

Dijakinje in dijaki ŠGV že tako rekoč od ustanovitve šole sodelujejo v prostovoljskih projektih. Tudi letos so štiri naše prostovoljke svoje izkušnje predstavile na Veselem dnevu prostovoljstva 2022 – naj prikazu raznovrstnosti in srčnosti prostovoljskih programov v Sloveniji.

Lara, Tisa, Frida in Rebeka v okviru akcije Postani moj prijatelj obiskujejo učence s posebnimi potrebami iz centra Cirius Vipava. Na stojnici na Prešernovem trgu

v Ljubljani so skupaj z dijakinjama iz SŠ Venio Pilon mimoidočim predstavljale, kaj kot prostovoljke počnejo, kaj s tem dajejo drugim in kaj same pridobijo.

Dan prej pa se je na Lavričevem trgu v Ajdovščini odvijala Parada učenja.

S predstavitevijo šole smo se je udeležili tudi škofijci, predstavili delo v šolskih klopih in projekte, v katerih sodelujemo. Dogajanje je točno opoldne z nekaj skladbami popestrila tudi vokalna skupina naših dijakinj in dijakov.

Sodelovanje Združenja bodi ZDRAV in CIRIUS Vipava v okviru evropskega projekta

Center za izobraževanje, rehabilitacijo in usposabljanje Vipava (CIRIUS Vipava) in Združenje bodi ZDRAV sta konzorcijska partnerja v projektu Program dodatnega usposabljanja – PDU. Sodelujeta v prvem in zadnjem letu projekta PDU (2017-2022). Projekt PDU je namenjen spodbujanju socialne vključenosti otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami v lokalno okolje. Sofinanciran je s strani Ministrstva Republike Slovenije za izobraževanje, znanost in šport ter Evropskega socialnega sklada.

V okviru projekta PDU Združenje bodi ZDRAV in CIRIUS Vipava sodelujeta na različne načine. Najbolj sta Mateja Rakič iz Združenja bodi ZDRAV in Andreja Fak iz CIRIUS Vipava ponosni na šiviljsko delavnico. Učenka na urice šivanja z Matejo zelo rada prihaja in sama predlaga, kaj si želi šivati. Mateja s seboj prinese blago različnih vzorcev in tekstur. Tako si je učenka že zašila trak za ušesa, večnamensko tuniko, drobižnico in obojestranski poletni klubček. Zašijejo pa tudi druge izdelke, ki so namenjeni promociji projekta.

CIRIUS Vipava in Združenje bodi ZDRAV sta organizirala skupen dogodek, Okroglo mizo o zaposlovanju oseb s posebnimi potrebami, ki je potekal v petek, 13. maja 2022, v Izoli. Po nagovorih organizatorjev je koordinatorica projekta Andreja Fak iz CIRIUS Vipava predstavila izvedene aktivnosti v okviru projekta. Na okrogli mizi so

s predstavitvami svojega dela in v razpravi o možnostih socialnega vključevanja in zaposlovanja oseb s posebnimi potrebami sodelovale tudi Damjana Peterlin, sekretarka Direktorata za invalide na Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, Katja Vatovec iz Zavoda RS za zaposlovanje, Nina Mozetič, koordinatorica invalidskega varstva in osebne asistencije iz Centra za socialno delo, in Irena Juratovec ter Sladžana Čosić iz podjetja za usposabljanje in zaposlovanje invalidov Želva.

Na okrogli mizi smo si izmenjali in pridobi-

li informacije o možnostih za zaposlovanje oseb s posebnimi potrebami. Namen okrogle mize je bil ozavestiti širšo javnost o naših prizadevanjih in področju zaposlovanja oseb s posebnimi potrebami dati nove, boljše priložnosti.

Ob naših skupnih druženjih in dogodkih v okviru projekta Program dodatnega usposabljanja je vzdušje zelo prijetno. Želimo si, da bi se kljub zaključku projekta naše sodelovanje nadaljevalo in bogatilo naše sodelovanje z novimi spretnostmi in izkušnjami s sodelovanjem z različnimi institucijami.

Mateja Rakič, Združenje bodi ZDRAV

Povezani z vrhunskimi športniki

V CIRIUS-u Vipava smo imeli v iztekajočem se šolskem letu izjemno priložnost, da smo se povezali s pripadniki Športne enote Slovenske vojske.

Z nami so svoj čas, izkušnje in športno znanje delili biatlonc Rok Tršan, atletinja Maja Mihalinec Zidar, kanuist Luka Božič in judoistka Andreja Leški.

Vsako srečanje s slovenskimi vrhunskimi športniki je bilo nekaj posebnega. Z največjim veseljem smo širili poznanstva, srkali novo znanje, iskali motivacijo za vsakodnevno aktivnost, se povezovali in skupaj telovadili. Radi se bomo spominjali naših druženj in v prihodnje še močnejše navijali!

Maja, Rok, Andreja in Luka, hvala Vam za vašo srčnost in srečno naprejš!

Petra Bajc Curk

Igre dobre volje – »Lisica išče talent«

Petinštiridesete Igre dobre volje so potekale ob vznožju Pohorja in so bile letos posvečene lisici, ki je iskala svoj talent in nazadnje ugotovila, da je njen talent smučanje. Takrat je postala Zlata lisica, na katero bo spomin v Mariboru ostal večno.

Po predstavitvi ekip se je devet ekip vzgojnih skupin domov za učence s posebnimi potrebami Slovenije pomerilo v petih igrah, kjer je bila rdeča nit LISICA.

- Lisica preizkusi svoj talent v pometanju.
- Lisica preizkusi svoj talent v vožnji s skirojem.
- Lisica preizkusi svoj talent v zadevanju tarče.
- Lisica se preizkusi v kurniku.
- Lisica se preizkusi v iskanju skritega zaklada.

Zadnja igra je bila posebno doživetje, saj se je odvijala na Pohorju, kamor smo se odpeljali s pohorsko vzpenjačo. Tudi vožnja z njo je bila doživetje. Za nekatere prva izkušnja, za druge tudi strah vznemirljivo. Vendar pa je ves strah pregnala čudovita narava in prekrasen pogled na Maribor ter seveda iskanje škatlic, v katerih se je skrivalo sladko presenečenje. Sledila je še podelitev spominskih medalj in slovo z obljubo, da se prihodnje leto srečamo na Ptujju.

Igre dobre volje so krasen primer druženja, socializacije, spoznavanja in sklepanja novih znanstev ter zabave v tekmovalnem duhu, kjer smo vsi zmagovalci.

Vseeno pa moram prišepniti: v igri »Lisica preizkusi svoj talent - v zadevanju tarče«

smo bili najboljši mi, ekipa CIRIUS Vipava.

Ivica Petrič, CIRIUS Vipava

Festival Pustimo odtis

CIRIUS Vipava, 30. 5. – 4. 6. 2022

Že skoraj šestdeset let zaposleni in učenci v naši ustanovi s svojim delom, ustvarjalnostjo in prisotnostjo v širši okolici Centra puščamo odtise, ki, ne le v festivalskem tednu, budijo in puščajo prijetne občutke, lepe spomine in potrditve, da delamo nekaj več, drugače in bolje za vse.

Letošnji festival Pustimo odtis je potekal pod sloganom Krojimo skupne poti. In krojili smo jih – v šivalnici, na filmskem večeru in dnevu za starše.

Prvi dan festivalskega tedna so nas navsezgodaj zjutraj pozdravili pisani cvetovi, ki so se kljub oblačnemu in vetrovnemu vremenu razcveteli v krožišču pred našim

Centrom. Več kot 350 cvetov so ob pomoči zaposlenih izdelali naši učenci. Cvetovi pa niso polepšali samo krožišča, ampak smo z njimi usmerjali obiskovalce do rdeče niti našega tedna, ŠIVALNICE, prostora, kjer je v tem tednu dobila mesto naša šiviljska delavnica. Učenci, ki so vključeni v to dejavnost, že več let v okviru interesne dejavnosti pod odličnim mentorstvom naših zaposlenih šivajo in ustvarjajo unikatne izdelke (torbe, nahrbtnike, peresnice, predpasnike, prte ...). V tem tednu so to dejavnost lahko spoznali vsi, ki jih je to zanimalo. Vrata so bila odprta za vse – za tiste, ki so se odločili za nakup ali naročilo, za tiste, ki so nas želeli še posebej spoznati, pa tudi za tiste, ki so nas želeli le obiskati, pozdraviti in z nami poklepetati.

Obisk je bil izjemen, prav tako tudi navdušenje nad izdelki. Spotoma so se obiskovalci lahko zadržali še pri stojnici pred TIC Vipava, kjer si je bilo vse festivalske dni mogoče ogledati in kupiti izdelke naših učencev.

Petkov večer je bil rezerviran za film. Žal je idilično okolje dvorišča Lanthierijevega dvorca zaradi slabega vremena zamenjala dvorana v kulturnem domu. Film z naslovom *Posebni* je bil posnet po resnični zgodbi in na obiskovalcih je pustil globok vtis in razmišljanja pa tudi nova spoznanja.

Festival vsako leto zaključimo z dnevom za starše. Za učence in njihove družine pripravimo zanimiv in sproščujoč program. To je čas, ki vse sodelujoče še bolj poveže, čas, ki je namenjen sproščene pogovoru, novim idejam in pobudam. Letos so člani družin spoznavali vodne poti v Vipavi, kjer so s pomočjo aplikacije TeachOUT, ki je rezultat dela naših strokovnih delavk, doživljali reko Vipavo z vsemi čutili. Skoraj dva kilometra dolg sprehod nudi zanimivo in poučno raziskovanje reke, njenih značilnosti in okolice.

Ker pa prazna vreča ne stoji pokonci, je vse raziskovalce ob povratku v CIRIUS pričakalo kosilo, ki se je na dvorišču nadaljevalo v druženju, sproščene klepetu in plesu.

Ko sedaj razmišljamo o vseh pozitivnih in prijetnih vtisih celega tedna, ugotavljamo,

da smo ponovno pustili številne odtise. Pa ne samo mi. Odtise so pustili tudi vsi, ki so

nas obiskali, nam namenili prijazno besedo, pohvalo, in seveda vsi, ki so nas kakor

koli podprli, da je bilo tako, kot je bilo.

Ivica Petrič

Prostovoljke DU Vipava obiskale varovance Pristana

Po dveh letih zaprtih vrat zaradi covid situacije smo v četrtek, 12. maja 2022, ponovno obiskali varovance Pristana Vipava. Četrtek je tudi njihov „sladki dan“, ko obeležijo jubileje vseh tistih, ki so rojeni v tekočem mesecu. Okrog 50 ljudi nas je pričakalo sedeč v polkrogu pred ustanovo.

Razveselili smo jih z jagodami in grozrdjem, ki so jim jih razdelile naše prostovoljke.

Za dobro razpoloženje je poskrbel tudi harmonikar Slavko. Nekateri so se celo zavrteli. Z ostalimi našimi občani pa smo malo pokramljali.

Taki in podobni dogodki nas bogatijo in verjamem, da je bilo zadovoljstvo na obeh straneh.

Mirjam Graovac, Predsednica DU Vipava

Jutranje razgibavanje v Vipavi

Ko se Lanthierijev park zjutraj zbudi, se vsako jutro od oktobra meseca 2018 ob pol osmih vipavske dame, članice društva Šola zdravja, skupina Vipava, srečujemo na prostoru atrija dvorca. Z nasmehom, s sijočimi očmi, združene v krogu izvajamo osnovno dejavnost društva: vadbo 1000 gibov po metodi avtorja Nikolaja Grishina, dr. med. Njegovo geslo je: Če hočeš biti zdrav – migaj. Vadba je primerna za vse starosti in izboljša našo gibljivost in ravnotežje. Po tej metodi v 30 minutah razgibamo večino sklepov, ki povezujejo posamezne dele našega telesa v enoten sistem.

Pobudnica te jutranje vadbe v Vipavi je bila Katja Lampe. Njena povezava z društvom

Šola zdravja, skupina Ajdovščina, je tudi v naši prelepi Vipavi obrodila sadove. Za vse

napotke, opogumljanje in začetno uvajanje se Ajdovkam iskreno zahvaljujemo.

V začetku je v skupini sodelovalo šest športno navdahnjenih udeleženk. Danes se lahko pohvalimo z okrepljeno skupino 21 udeleženk, našo skupino pa je popestril tudi en moški, na kar smo še posebej ponosne, tako nas je 22.

V obdobju do danes smo se večkrat udeležile strokovnih izobraževanj za prostovoljno vodenje in pravilno izvajanje gibalnih vaj.

Naš vadbeni krog je odprt za vse. Smo sicer različne starosti, različnih poklicev,

vsak s svojo zanimivo življenjsko zgodbo, vsi se pa radi oblečemo v oranžne majice, saj je ta barva razpoznavni znak našega društva. Združuje nas pozitivna energija v duhu in telesu.

Anica Rajh

Komorni zbor Ipavska uspešen na Nizozemskem

Komorni zbor Ipavska se je v zadnjih dneh maja 2022 odpravil na mednarodni zborovski festival CantaRode v mesteci Kerkrade, Nizozemska. Po namestitvi v bližnjem nemškem mestu Aachen smo se prvi večer odpeljali na otvoritveni koncert v Parkstad Limburg Theatre Kerkrade, kjer smo se predstavili vsi sodelujoči pevski zbori. Na tem koncertu smo predstavili slovensko ljudsko pesem. Med drugim smo krstno izvedli priredbo belokranjske Prošel je pisani vuzem, ki jo je za nas napisal Samo Vovk. Naslednja dva dopoldneva sta bila zapolnjena s tekmovalnimi obveznostmi zborov, z dvema različnima sklopoma koncertnih programov.

Zvečer so pevski zbori sodelovali na koncertih v bližnjih mestecih, v kulturnih domovih in cerkvah. Komorni zbor Ipavska je tak koncert izvedel v mestu Langraaf. Ob stoječih ovacijah občinstva po koncertu nam bo ta koncert ostal v najlepših spominih tudi zaradi srečanja s Slovencema A. J. Koprivškom in njegovo 90-letno mamo, ki sta navdušena sprejela naše darilo, občuteno zapete slovenske pesmi.

Na mednarodnem zborovskem tekmovanju CantaRode je zmagal švedski pevski zbor A Scalpella, na drugo mesto pa se je uvrstil Komorni zbor Ipavska. Sedem izbranih vrhunskih pevskih zborov iz različnih držav je poskrbelo za pester in raznolik program festivala. Festivalne dneve glasbe in veselja je dopolnil še nepozaben koncert Vokalnega ansambla Singer Pur. Organizatorji in sodelujoči zbori smo ob navdušenem občinstvu ustvarili res nepozabne dneve glasbe, druženja, veselja,

skupnih pesmi, novih prijateljstev ... Zadnji dan smo imeli tudi svečan sprejem v mestni hiši, kjer seveda ni manjkalo petja.

Žirijo festivala so sestavljali Brady Allred iz Amerike, predsednik žirije, Luc Anthonis iz Belgije in John Fitzpatrick z Irske, ki niso imeli enostavnega dela. Izbrani sodelujoči zbori so pokazali visoko kvaliteto raven in veliko mero muzikalnosti.

Rezultati:

1. mesto: A Scalpella, Švedska, osvojili so tudi nagrado občinstva in nastop na Musica Sacra v Maastrichtu,
2. mesto: Komorni pevski zbor Ipavska, Vipava, Slovenija, prejeli smo tudi nagrado za najboljšo izvedbo dela iz izvirne države. Damjana Vončina je prejela nagrado za najboljšo dirigentko tekmovanja.
3. mesto: Komorni zbor Giocoso, Weert, Nizozemska.

Po prejetju priznanja za najboljšo dirigentko festivala je Damjana Vončina povedala:

»Tekmovanje in sodelovanje na CantaRode je bilo za Ipavsko zelo pomembno. Pomembno s stališča povezanosti pevcev. Dve leti smo imeli vaje in spet ne. Nismo vedeli, ali bomo zagnali dejavnost naprej ali ne. Imeli smo skupni cilj - lepa muzika, dobra predstava Slovenije - in cilj smo dosegli. Vesela sem, ker so mi pevci vedno znova dokazovali, kako uživajo v tem, kar

delajo in kako zelo mi zaupajo. Je pa seveda tudi lepo in prijetno, ko strokovna komisija nagradi delo in trud.

Vesela sem nagrade za skladbo Andreja Makorja Ples v rdečem. Skladba je bila pisana za nas in dejansko se to res čuti. Čutili smo jo mi, publika in komisija.

Seveda pa ne smemo pozabiti, da smo imeli tudi veliko odgovornost - tuji publiki smo predstavili noviteto Sama Vovka, Prošel je pisani vuzem, ki je tudi bila napisana za nas. In nalogo smo odlično opravili. Ostali zbori so si zaželeli izvajati našo glasbo. In to je super občutek.«

Mitja Sajovic, predsednik Komornega zbora Ipavska: »Težki časi so za nami. Ne samo za nas, ampak za vse kulturnike, še posebej za tiste, ki se s tem ukvarjamo ljubiteljsko. Ponosni in veseli smo, da smo po dveh letih molka prišli ven v tako velikem slogu, da smo dobili tisto res pravo potrdilo dobrega dela. Ponosni in veseli smo tudi za Damjano, saj je njena nagrada trdo prislužena. S polnimi jadri plujemo novim projektom naproti. Konec junija Komorni zbor Ipavska pripravlja dirigentski mojstrski tečaj s Kristino Bogataj, katerega že nestrpno čakamo.«

Hvala vsem sponzorjem, prijateljem, podpornikom, ki so nam omogočili to krasno doživetje!

Vida Trošt

V Podnanosu ponovno zaigrale harmonike

V nedeljo, 8. maja, je po dobrih dveh letih v Podnanosu ponovno zadonela narodno-zabavna glasba. V rojstnem kraju slovenske himne je namreč Turistično društvo Podnanos organiziralo že 22. Šembiško pomlad, ki je tudi tokrat postregla z odlično glasbo.

Na letošnjem izboru za Vurberk se je predstavilo 13 ansamblov z novo skladbo, bodisi valčkom ali polko. Prvo skladbo, ki so jo ansambli zaigrali, je bila skladba ansambla Lojzeta Slaka, druga pa čisto nova festivalska skladba. Po vseh zaigranih skladbah je nato žirija v sestavi Tomaž Tozon, Jani Rednak, Tomaž Guček in Konrad Toplak zasedala in izbrala 11 ansamblov, ki se bodo potegovali za nagrade 24. junija na 30. festivalu narodno zabavne glasbe Slovenije »Vurberk 2022«.

Ansambli so iz leta v leto boljši, zato je letos žirija imela kar težko delo.

Vstopnico za jubilejni Vurberški festival so si tako pripeli in priigrali naslednji ansambli: Grand Kvintet, Lesarji, Dar, Posluh, Falant, Jarica, Upanje, Pik, Krimski lisjaki, Poziv in pa Fantje spod Šilentabra, ki so prejeli tudi nagrado za najboljši ansambel po mnenju podnаноškega občinstva. Voditeljska taktirka je bila tudi letos v rokah uveljavljenega voditeljskega para, Ide Baš in Janeza Toplaka.

Izbor narodno-zabavne glasbe Slovenije, vokalno instrumentalnih skupin z diatonično harmoniko in dvo ali več glasnim petjem Vurberk 2022 so s svojim programom popestrili tudi vrtčevski in osnovnošolski otroci iz Podnanosa in bližnje okolice. Po končanem izboru je za druženje in ples poskrbel ansambel Tik – tak, za hrano in pijačo pa člani Turističnega društva Podnanos.

Ana Štokelj

Članska ekipa NK Vipava do zgodovinske sezone

Z naslovom »najboljši primorski tretjeligaš« je sezono zaključila članska ekipa Fama Vipava, kar je zgodovinski dosežek v vsem obdobju, kar ta ekipa nastopa. Uspešno pa so zaključile letošnjo sezono tudi vse ekipe Nogometne šole Vipava.

Vipavski člani so sezono začeli zelo obetavno in kar nekaj krogov obstali na vrhu lestvice. Kasneje so morali priznati premoč grosupeljske ekipe, ki bo napredovala v drugo ligo. Po nekaj težjih trenutkih je prvenstvo steklo po načrtih in tako so naši fantje z 52 osvojenimi točkami ugnali vse primorske ekipe, ki nastopajo v 3. SNL Zahod: Tolmin, Izolo, Miren, Brda in Postojno. Seveda so za takšen uspeh zlasti zaslužni igralci sami, ki pa takšnega dosežka ne bi zmogli brez premišljenih potez trenerja Davida Kompara in njegovih pomočnikov. Tekmovanja v 3. nogometni ligi so, seveda, velik zalogaj za takšen klub, kot je naš. A z veliko volje, prostovoljnega dela vodstva kluba in drugih ter razumevanja in pripadnosti glavnega pokrovitelja Fama Vipava, je mogoče napravav vse.

Seveda pa ni prave tekme brez navijačev in to priznavajo tudi igralci sami. Hvala vsem za vse spodbude naši mladi ekipi, zeleno-belim ob reki Vipavi, ki že dolgo ni več samo ena od majhnih ekip, ampak tista, ki jo je težko premagati.

Obveščamo pa vas, da NK Vipava v sobo-

to, 18. junija, pripravlja dan nogometa in hkrati zaključno srečanje za vse igralce in njihove starše.

Nasvidenje na tribunah našega kluba spet jeseni!

NK Vipava

145 let Prostovoljnega gasilskega društva Vipava

Prostovoljno gasilsko društvo Vipava kot najstarejše gasilsko društvo na Primorskem letos praznuje 145 let od ustanovitve in s tem tudi 145 let gašenja požarov ter nudenja pomoči ljudem ob naravnih in drugih nesrečah. V 145 letih se je nabralo veliko število intervencij ter drugih dogodkov in s tem ogromno število žrtvovanih ur za pomoč bližnjemu v nesreči. V vseh teh letih se je spremenilo že marsikaj. Preživeli smo Avstro-ogrsko monarhijo, v času katere je bilo leta 1877 društvo ustanovljeno, zasedbo Italijanov po 1. svetovni vojni in zatiranje vsega, kar je bilo slovensko, 2. svetovno vojno in Jugoslavijo ter pred 30 leti dočakali samostojno državo Slovenijo.

Naši predhodniki so se pred stoletjem spopadali s požari skoraj goloroki in skoraj brez vsakršne osebne in druge zaščitne opreme, najprej z vedri za vodo in s črpalkami na ročni pogon, ki so jih vlekli konji, ki so bili takrat na razpolago pri bli-

žnjih kmetih, pozneje pod Italijo pa tudi že z motornimi črpalkami, ki so jih navadno vlekla druga tovorna motorna vozila. Šele temu so sledila prva namenska gasilska vozila z vodo in orodjem. Skozi leta je društvo na različne načine, z občinskim in državnim denarjem, največkrat pa z lastnim delom in iznajdljivostjo ter donacijami in drugo pomočjo krajanov in tistih, ki so v nas prepoznali velik pomen za družbo, pridobivalo sredstva in material za gradnjo in obnovo, najprej prvega in pozneje sedanjega gasilskega doma, nabavo gasilskih vozil ter zaščitne in druge reševalne opreme in orodja.

Danes društvo deluje v primernih prostorih, ki jih v zadnjih letih obnavljamo in posodabljam ter imamo na voljo opremo in vozila, ki so primerna času, v katerem živimo. Če smo bili včasih zaradi opreme in mobilnosti omejeni na posredovanje na lokalnem območju, danes ob velikih požarih in drugih nesrečah večkrat pomagamo

tudi v sosednjih občinah, v Ajdovščini in Postojni, v občinah severne Primorske in druge ter ob velikih požarih na goriškem Krasu in v Obalno Kraški regiji. V preteklosti smo pomagali že ob železniški nesreči v Braniku, velikih poplavah na Goriškem, potresih na Bovškem, vremenski ujmi v Železnikih, ob žledu, ki je prizadel skoraj celo državo, ter celo pri gašenju tovarne ladje v Izoli. V lanskem letu pa smo presegli celo okvir lastne države, saj sta dva naša člana pomagala pri gašenju velikega požara v Severni Makedoniji.

Ob tej priložnosti se vsem članom društva, sedanjim in nekdanjim, zahvaljujemo za ves trud in prosti čas, ki ste ga nesebično vložili v delovanje društva in pomoč bližnjim v nesreči. Hvala tudi krajanom in drugim občanom, ustanovam, podjetjem ter drugim, ki nas podpirate, tako finančno in materialno kot z besedami spodbude in zahvale.

PGD Vipava

Ivan Kodelja – gasilec že 70 let

Ob odzivanju na naravne in druge nesreče so gasilci vedno v prvih bojnih vrstah. Gasilstvo na Primorskem je zaradi zgodovinskih okoliščin, največ je k temu pripomogla okupacija Italije po 1. sv. vojni, precej manj razširjeno kot v drugih delih Slovenije. Na tem delu države je najmanj gasilcev na kvadratni kilometer, posamezno društvo pa pokriva bistveno večji požarni okoliš, ki je tudi požarno bolj ogrožen kot v drugih delih Slovenije.

Prostovoljno gasilsko društvo Vipava ima danes okrog 120 članov, od tega jih je operativnih okrog 50, potem pa so tu še drugi, najmlajši in starejši. Najdaljši staž ima Ivan Kodelja, človek, ki mu je vsekakor vredno prisluhniti ob častitljivi 145. obletnici delovanja društva. Gasilec je že več kot 70 let in v vseh teh letih se je nabralo veliko spominov in dogodkov, o katerih je spregovoril z nami, ko smo ga obiskali.

Gasilec iz gasilske družine

Ivan se je k vipavskim gasilcem včlanil v letu 1952, kot sam pravi: »Razen gasilstva drugih dejavnosti za mlade fante takrat ni bilo,« in društvo je res v prvih letih po vojni beležilo množične vpise, predvsem mladih, tudi žensk in deklet. Je pa bilo gasilstvo v družini Kodelja prisotno že pred tem, tudi Ivanov oče je bil namreč gasilec,

ki se je v spomin Vipavcev zapisal med vojno leta 1942 s pogumnim reševanjem v zdajšnji Grabrijanovi ulici, ko je rešil dva človeka iz goreče hiše. Za to dejanje je prejel pohvalo takratnega italijanskega ministrstva za notranje zadeve in medaljo. Poleg Ivana sta bila gasilca tudi oba njegova brata. Da se družinska tradicija Kodeljevih nadaljuje, danes skrbijo Ivanovi sinovi Aleš, Primož in Kristjan ter vnuk Martin.

Ivan Kodelja je za svoje delovanje na področju gasilstva prejel številna priznanja, najvišja med njimi so odlikovanje Gasilska plamenica I. stopnje, plaketa in značka gasilskega veterana ter značka za dolgoletno (70-letno) aktivno delo v gasilski organizaciji.

Kriza obstoja vipavskega gasilstva v 60-ih letih

V letih 1963 in 1964 je društvo zapadlo v resno krizo obstoja, gasilski dom je bil nujno potreben obnove, vendar denarja za to ni bilo, burja je porušila lesen stolp za vaje in sušenje cevi za gasilskim domom, Gasilska zveza pa si je prizadevala vse dejavnosti gasilstva preseliti iz Vipave v Ajdovščino. Skupina mladih gasilcev, v kateri je bil tudi Ivan, je uspela v svojih prizadevanjih in društvo je po hitri prenovi objektov takratnega gasilskega doma (v zdajšnji Beblerjevi ulici) nadaljevalo s svojim delovanjem in v naslednjih desetletjih dobilo na drugi lokaciji nov gasilski dom.

Spomini na reševanje v kleti

Ivan je kot kletar služboval v Kleti Vipava in zgodilo se je, da je ravno v procesu alkoholnega vrenja v velikih kletnih bazenih tja zašel moški, zaradi prisotnosti dušičnega plina ogljikovega dioksida pa ni mogel najti izhoda. Ivan in njegov sodelavec sta ga opazila, si nadela maske in ga rešila. O tej intervenciji zelo živo pripovedujejo tudi mlajši gasilci v društvu. Podobno je v kleti reševal še enkrat, tudi takrat uspešno. »Ko veš, da je nekdo nekje, ki potrebuje

pomoč, greš v reševanje,« še doda.

Prostovoljstvo - bit gasilstva na Vipavskem

Ivan vseskozi deluje kot prostovoljni gasilec in pravi, da je bilo kdaj tudi naporno: »Ob požaru ali nesreči je potrebno vse stvari spustiti iz rok in iti na pomoč.« V časih, ko je sam odhajal na intervencije, društvo še ni imelo svojih vozil, gasilcem

je vozilo za transport v uporabo dalo trgovsko podjetje, ki je delovalo v Vipavi, črpalke pa so prevažali tudi s konjsko vprego. Ivan se zasmee, ko nam pove, da je danes ob vsej opremi, ki jo društvo ima, vse bolj na "komot", a hitro pristavi: »Biti gasilec, sploh prostovoljni, je garaški posel.«

Natali P. Nardin

Lovski dom na Nanosu

Lovski dom LD Nanos je po dolgi prenovi dobil novo podobo.

Dom je bil v zadnjih treh letih temeljito obnovljen, na pomožnem objektu smo zamenjali streho, uredili hladilnico, v samem domu pa smo uredili pet sob s 13 ležišči in z novo opremo.

Pri samih delih je sodelovalo vseh 47 članov Lovske družine po svojih zmožnostih. Okolica lovskega doma je asfaltirana in vhod zaključen z drsnimi vrati. V mesecu maju smo obnovili fasado na obeh objektih in zasadili pet lip, ki bodo krasile parcelno mejo.

V aprilu so postavili tudi novo ploščo v spomin padlim borcem NOB v Nanoški bitki 18. 4. 1942 in ustreljenim v Rimu 26. 6. 1942.

V juniju je ZVVS Ajdovščina – Vipava otvorila spominsko obeležje, ker je bila prav v domu LD Nanos v času osamosvojitvene vojne leta 1992 nastanjena enota teritorialne obrambe Ajdovščina.

Ob tej priložnosti bi se rad zahvalil županu Občine Vipava in predsedniku KS Vipava

za finančno pomoč, ki sta jo namenila našemu društvu.

Miloš Ambrožič, LD Nanos

Spomini na kolonijo v Steinbergu pri Gradcu leta 1955

Naš slovenski pregovor pravi: »Več ko človek šteje let, bolj se ozira na mladi svet!«. In tako je tudi z nami, ki stopamo v osemdeseta in več let. Naj mi bo dovoljeno pokukati v moja šolska leta.

Bilo je leto 1955. Posledice druge svetovne vojne so bile še kako prisotne na vsakem koraku. Primanjkovalo je hrane, obleke, obutve, kave, tekstila. Tako sem tudi sama v Vipavi čakala zgodaj zjutraj v vrsti pred trgovino za nakup edinega mlinčka za kavo. Žal ga nisem dočakala, ker ga je kupila gospa, ki je bila v vrsti pred mano. K sosedu me je mama poslala po žlico soli ali košček kvasa, malo moke ali sladkorja. Tako smo si sosedje pomagali z drobnimi stvarmi in reševali drug drugega. Oblačila smo nosili eden za drugim, enako je bilo tudi z obuvali. Izposojali smo si lopate, grablje in poljsko orodje pa tudi konje za oranje, enako tudi krstne, obhajilne in poročne obleke. Tak je bil takrat naš svet. Bili smo ubogi »ku cerkvena meš« v ljudskem izročilu.

V letu 1955 sem hodila v drugi razred Nižje gimnazije Vipava. Nekega dne nas je v šoli razveselila novica, da organizirajo letovanje učencev v Avstriji in sicer v Steinbergu pri Gradcu. Kakšno veselje je s tem prišlo med nas učence. Tam je drugi svet, lahko ga bomo videli in čutili. Juhuhu! Menda je to takrat finančno omogočila ameriška državna pomoč. Na seznam za odhod v to kolonijo so bili vključeni učenci z boljšimi ocenami in tudi vsi sošolci in sošolke, ki so bili sirote druge svetovne vojne. Ti so bili oproščeni obveznega denarnega prispevka, ki smo ga ostali morali plačati. Ker doma nismo imeli toliko denarja, sva si z mamo to vsoto šle sposoditi k sorodnikom. S Primorske nas je odšlo v Avstrijo enajst šolarjev, iz Slovenije pa vse skupaj okoli sto. Zbirno mesto je bila Ljubljana. Od tu smo se z vlakom odpeljali naprej proti Mariboru in čez avstrijsko mejo do Gradca in z avtobusom do Steinberga. Takoj po prihodu čez mejo v Avstrijo so nas avstrijske oblasti pozdravile tako, da je vsak od nas prejel od sprevodnika dve napolitanki. Po prihodu v Steinberg v Avstriji pa smo vsi še dobili po dvajset šilingov žepnine. Spali smo na pogradih. Še sedaj se spominjam Bojana Birsca iz Branika. Bil je malo starejši od nas. Imel je krasen tenor in nam je v večernih urah rad zapel tisto lepo pesem »Bosa pojdiva dekle obsorej!« Tako smo ga pred spanjem večkrat sami nagovarjali, naj nam še kaj zapoje, in bili tudi uslišani.

Vsak izmed nas je imel s seboj listek, kjer smo napisali naše skromne želje, kaj vse naj bi v Avstriji s to žepnino kupili. Tako je imela Eva iz Komna na lističu napisano, da bo kupila v Avstriji naprstnik in namizni prtiček z vzorcem, ki ga bo sama vezla. Sošolec Peter iz Vipave si je kupil jopič iz skaja, Marija s Slapa je imela napisano, naj kupi pet plastičnih glavnikov za tri brate in dve sestri. Sama pa sem imela željo kupiti kavo in en dežnik. Takih stvari se pri nas še ni moglo kupiti. Zanimivo je tudi to, da smo v restavraciji v mestu Lenoben ob krožniku dobili na desni strani žlico in nož in na levi strani vilice. Vse to, seveda, na lepem prtičku. Tega doma še nismo bili vajeni. Zato nam je naša slovenska vzgojiteljica pokazala, kako se reže meso z levo roko. To pa je ustrezalo sošolcu Petru, ki je bil levičar in je to dobro obvladal. Opazil je tudi, da so bile gozdne parcele v okolici našega doma v Steinbergu vse ograjene, kar je bil dokaz varstva privatne lastnine. Na mizo smo dobili tudi banano, ki je prej nismo poznali. Zato so nam pokazali, kako se to olupiti in nese v usta. Posebno doživetje je bilo, ko so nas peljali na en hrib z enosedesno žičnico in smo v strahu, da ne pademo, srečno prispeli na cilj. Za fante je bil v Gradcu zanimiv ogled tovarne Puch in bunkerja, kjer so bili načrti vojaške industrije. Veliko doživetje je bil tudi obisk nebotičnika v Gradcu, kjer je bila veleblagovnica. Vanjo smo stopali sami in se peljali z dvigalom brez naših vzgojitev. V žepu smo imeli dvajset šilingov in kar naprej smo gledali na listek z napisom naših želja, kaj naj bi s tem denarjem tu kupili. Že med potjo smo si v dvigalu belili možgane, kako naj se obnašamo

in vprašamo, kaj bi radi kupili. Za sladolead smo se kar kolektivno odločili za prošnjo: »Bitte ein Eis!«. Nemščino smo obvladali za silo, saj sta bila za nami samo dva ali trije letniki učenja tega jezika. Držali smo se v skupinah, da bi se kdo ne izgubil in bi tako prišel prepozno na zbirno mesto pred veletrgovino, kjer so nas čakali naši vzgojitelji in učitelji. Obisk te veleblagovnice je bil za nas pravo čudo. Tako založenih trgovin pri nas nismo še videli. Poznalo se nam je, da smo otroci vojne in smo odraščali v težkih razmerah, ko je vladalo v Jugoslaviji še veliko pomanjkanje hrane, oblačil, obutve in vsega drugega. Bili smo v svetu, ki nam je pokazal, kako smo takrat v Sloveniji, ki je bila del Jugoslavije, zaostajali za razvitim svetom v Evropi. Bivanje v koloniji v Avstriji nam je še dolgo burilo možgane in ga še danes nosimo v spominih. Gotovo smo bili takrat izbrani za odhod v Avstrijo v kolonijo privilegirani pred vsemi ostalimi sošolci vipavske šole, ki tega niso doživeli. Zato smo pa z njimi delili naše spomine, ko smo prišli nazaj domov, polni vtisov, občutkov in veselja nad svetom, ki ga nismo poznali.

Jugoslavija je razpadla, Slovenija je postala samostojna država in del Evrope, meje so padle in če smo naše otroštvo takrat preživljali v veliki revščini, pomanjkanju in strahu Božjem, preživljamo našo starost v miru in solidnih razmerah, zato ne gre obupati, ker se časi spreminjajo iz dneva v dan in tudi v naprej ne bo drugače. Svet se vrti in se bo za nami tudi še vrтел. Spomini pa ostanejo in nam grejejo našo starost.

Magda Rodman

Slovenski dijaki v koloniji v Steinbergu 14.7.1955 v Avstriji. Med njimi so tudi dijaki nižje gimnazije Vipava. (Zasebna last Marije Makuc.)

Stara murva pred Taborom v Vipavi

Vipava je znana po gradovih in mostovih, po kamnitih kipih putov, po hudi burji in vročem poletju, po dobrem vinu in sladkem sadju in še bi lahko naštevala. Posebej zanimiv predel Vipave je Tabor v Dolnjem koncu. Nedaleč od vhoda vanj raste mogočna in zelo stara murva, ob kateri se le malokdo ustavi. To drevo priča o času, ko smo tudi Vipavci v hišah gojili sviloprepjke in jih hranili z murvinimi listi. Tudi sama se spominjam iz otroških let, da smo pri nas doma v sobi na podu tem živalcam polagali murvine liste ali vejice in sem hodila gledat, kako so jih jedle. Gojenje sviloprepjk je bilo takrat dodaten dohodek za hišo, končalo pa se je okoli leta 1960.

Gojenje murv in svilogojstvo so pospeševali pod Avstro-ogrsko monarhijo. S tem namenom so leta 1869 v Gorici odprli eksperimentalni inštitut, ki je deloval do izbruha prve svetovne vojne.

Murva je listnato drevo, ki izvira iz Azije. Doseže lahko višino 10 do 35 metrov, njena pričakovana življenjska doba pa je od 200 do 500 let. Deblo je grčasto, ko se stara, pogosto postane votlo. Pri nas poznamo belo, črno in rdečo murvo. Bela murva ima krajšo življenjsko dobo kot črna.

Pozimi je treba to drevo popolnoma obrezati, da na pomlad požene bogato listnato krošnjo. Sadove rodi pozno spomladi. Po barvi ločimo bele, črne in rumene sadove – slednji so bolj okusni od belih. Murvino listje je staro ljudsko zdravilo za zmanjševanje in regulacijo količine sladkorja v krvi in se dodaja tudi čajnim mešanicam za diabetes.

Starejši Vipavci se še spominjamo murve pri Felcovih ob mostu čez hudournik

Bela in na dvorišču stare vinarske zadruge na Trgu Pavla Rušta, ki ju danes ni več. Ob zadnji širitvi ceste iz Vipave proti Zemonu je bilo požagano še eno staro murvino drevo, ki je označevalo mejo med privatno in cestno parcelo. Murve so namreč sadili tudi kot mejnike med parcelami.

Omenjena murva pred vipavskim Tabrom, ki je še zadnji živ spomin na ta zanimiva drevesa v naših krajih, je gotovo najstarejša izmed vipavskih murv. V njenem votlem deblu, ki meri v obsegu okrog tri metre in pol, so nekdaj gnezdile siničke, danes pa ne več. Ko sem se zanimala za njeno starost, sem vprašala najstarejšo prebivalko Tabra Ireno Legat.

Ta mi je takole povedala: »Moja mama, ki je bila rojena 1899. leta, se je spominjala, da je bila ta murva že v njenih otroških letih velika in da je obilno rodila, po čemer lahko sklepamo, da je zdaj stara kakšnih 200 let. V zvezi z njo mi je mama pripovedovala tudi anekdoto o ciganih, ki so nekdaj hodili po vaseh in udarjali s čineli po taktu, kar naj bi pomenilo, da prosijo za miloščino. V ta namen so imeli s sabo medveda, ki je moral plesati ob njihovem udarjanju takta. Ko so nekoč prišli pred Tabor in se ustavili pod starosvetno murvo, je prišlo do zabavnega pripetljaja, da se je medved temu uprl in raje splezal na murvo in ni hotel iti več dol, dokler ga k

temu ni pregnala lakota.«

Mimo tega našega starosvetnega drevesa so v Vipavo prihajali imenitni ljudje pretekle zgodovine, kot je bil to sam Napoleon Bonaparte in to dvakrat, maršal Borojevič, avstrijski cesar Karel, grof Karel Lanthierij, baron Johann von Maasburg in še veliko imenitnih zgodovinskih osebnosti vipavske preteklosti.

Ker stara vipavska murva ohranja zgodovinski spomin, predlagam, naj ga Turistično informativni center Vipava vključi v turistično ponudbo in označi z informativno tablico.

Magda Rodman

Občina Vipava cveti 2022: Srečanje ljubiteljic cvetja v Vrhopolju

Gotovo vsi poznate rek, da je hiša brez cvetja kot človek brez duše. Le kaj bi svet brez nežnih vonjav žametnih vrtov in brez pisane barvne palete, ki oplešča vsak dom in vrt? Nekaj je gotovo: vsak cvet podari življenje na vrtnih gredicah in poudari lepoto narave, ki nas obdaja, ter predstavlja pestrost bivanjske kulture.

V četrtek, 12. maja 2022, smo bile priča sproščenemu srečanju ljubiteljic rož in vrtov, ki ga je vodila Marija Trošt iz Budanj. Verjetno je ni potrebno posebej predstavljati, saj je njen vrt postal pra-

va medijska zvezda. Obiskali so ga namreč številni domači in tuji novinarji, ki se ukvarjajo s tovrstno tematiko. Marijin vrt so občudovali gledalci širom po Sloveniji, bodisi v časopisih in revijah bodisi prek televizijskih zaslonov. Pred dobrimi tremi leti je Marijin rajski vrt zablestel v oddaji Ambienti, kjer so jo gledalci spoznali pod naslovom Romantični vrt nadarjene vrtnarice v Budanjah. Za svoje izjemno delo je prejela številne nagrade in prav zaradi njenega estetskega okusa jo vedno znova vabijo k sodelovanju ali urejanju različnih vrtov in teras.

V sklopu akcije OBČINA VIPAVA CVETI 2022 - Trajnostna ureditev domačega okolja je podžupanja Občine Vipava Sonja Lukin na dogodku uvodoma predstavila ljubiteljsko vrtnarko Marijo Trošt ter izpostavila skrb za trajnostno ureditev okolja, ki vedno bolj pridobiva na pomenu. Kot je navedeno na spletni strani Občine Vipava v rubriki Turizem: »V urejenem okolju se bomo bolj počutili ne samo občani, ampak tudi turisti, ki se bodo zato radi vračali in ponesli glas o Vipavi in njenih urejenih vaseh tudi drugim.« Skoraj gotovo je med nami največ tistih, ki nas povezuje ljubezen do narave in radi skrbimo za lepoto naše neposredne okolice.

Marija je začela urejati svoj pravljичni vrt leta 2003, ko se je preselila v svoj novi dom. Začetek je bil težak, kot se za začetke spodobi, a polagoma se je njenim prvotnim idejam pridružilo še na tisoče novih in danes lahko občudujemo vrt, ki kar prekipeva od življenja. Njena prva vrtnica je bila *New Dawn* (Nova zora), kateri so se kmalu pridružile še nove sorte vrtnic, hortenzij, orlic, tulipanov, trajnic in še bi lahko naštevali.

Luka in Marija sta par, ki eden druge-

ga navdušujeta za vsakodnevna dela na vrtu. Luka skrbi za izdelavo lesenih opor in visokih gred, Marija pa po temeljitem premisleku posadi različne vrste rastlin, ki se med seboj morajo ujemati tako glede na njihove specifične lastnosti kot tudi glede barvne usklajenosti in umestitve z okoljem. Težko verjamemo, da je na borih 570 m² toliko življenja in toliko biotske pestrosti, a kjer je volja, je tudi pot! Tako se Luka in Marija vsako leto veselita ptičjega petja na drevesu sredi vrta pa tudi ostale živali ju obiščejo. Marija je poudarila, da ni vse v denarju, da je mogoče marsikaj privarčevati in izdelati doma, poiskati ideje v naravi. Predvsem pa čim manj ali sploh ne uporabljati raznih škropiv, razen takrat, ko je to res potrebno. V njenih albumih smo lahko občudovale neizmerno lepoto njenega cvetja in zelenja, ki je še lepše, ko ga vidimo v živo.

Mimogrede: ste vedeli, da je letos »moderna« vijolična barva? Tudi pri cvetlicah obstajajo določeni trendi. V kolikšni meri se jih držimo, je stvar okusa in znanja posameznika.

Dogodka se je udeležila tudi direktorica Zavoda za turizem TRG Vipava Barbara Repovž s sodelavkama Špelo in Urško, vse udeleženke pa smo na koncu prejele čudovite male šopke, ki jih je Marija namenila vsaki posebej. Zanimivo srečanje je Marija sklenila s prisrčnim vabilom na ogled njenega vrta, od koder obiskovalci odhajajo z nasmeškom in s šopkom dišečih cvetlic.

Za vse ljubiteljice in ljubitelje rož in vrtov: Marijin raj si lahko ogledate na spletni povezavi: <https://www.tvambiente.si/10/05/2019/romanticni-vrt-nadarjene-vrtnarice-v-budanjah/> ali pa jo lahko obiščete (po predhodni najavi) na

njenem domu, kjer boste lahko v živo občudovali številne barvno usklajene odtenke različnih cvetlic, umeščene v dovršeni harmoniji raznih grmovnic ter dreves.

Bralce in bralke pa vabimo, da sodelujete v nagradni akciji »OBČINA VIPAVA CVETI 2022«, ki bo potekala pod okriljem Zavoda za turizem TRG Vipava najpozneje do 20. junija 2022. Več o nagradni akciji si lahko preberete na njihovi spletni strani: <https://www.vipava.si/vsebina/obcina-vipava-cveti-2022>.

Ingrid Patricia Boben

Obiščite vipavske vinske kleti

Že več kot desetletje v Zavodu za turizem TRG Vipava v poletnem času vabimo vinske kleti Vipavske doline in jih združimo v projekt Odprte vinske kleti. Ponudba bo v letošnjih poletnih mesecih še posebej pestra, raznolika ter za domače in tuje goste še posebej zanimiva.

Vse informacije o odprtih, priporočenih in sodelujočih kletih lahko najdete v naših prostorih ter na naši spletni strani. Vinariji so pripravili nadvse pestro in raznoliko ponudbo: poleg degustacije vin in likerjev boste lahko okusili tudi druge domače dobrote. Skozi barvitost okusov vam bodo

predstavili vina ter vas popeljali skozi vinograde in kleti.

Zakaj pa si ne bi privoščili piknika med vinogradi? Si želite podrobneje spoznati biodinamične pristope in izvedeti kaj več o trgatvi?

Za karkoli se boste odločili, vam ne bo dolgčas.

Spremljajte nas na naši spletni strani www.vipava.si in omrežju Facebook - Zavod za turizem TRG Vipava ter sledite aktualnemu dogajanju v naši občini.

Zavod za turizem TRG Vipava

VIPAVSKI GLAS

Ustanovitelj in založnik: KS Vipava

Uredniški odbor:

Nataša Nardin – odgovorna urednica, Luka Lango – urednik rubrike Izza občinskih zidov, Barbara Repovž – urednica rubrik o turizmu, Peter Skapin – član.

Grafično oblikovanje naslovnice:

Benjamin Boben

Fotografija na naslovnici:

Luka Lango

Grafična priprava: Prograf, Vipava

Tisk: Grafika Soča, Nova Gorica

Naklada: 2100 izvodov

Vipavski glas brezplačno prejme vsako gospodinjstvo v Občini Vipava.

Kontakt: vipavski.glas@gmail.com

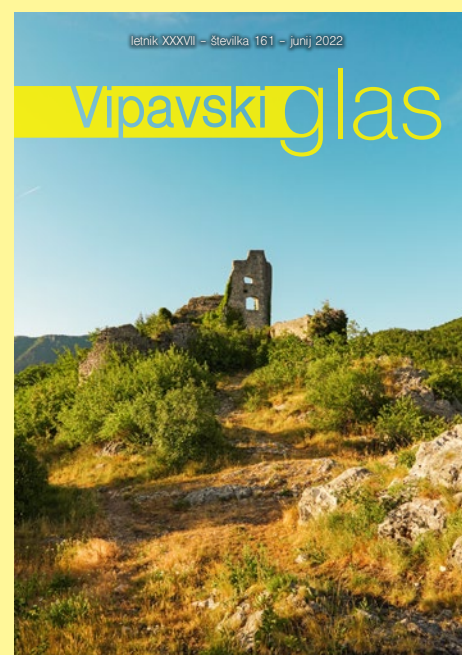
Fotografi, pozor!

Uredništvo Vipavskega glasa objavlja natečaj za fotografijo za naslovnico naše revije. Prepričani smo namreč, da je med nami veliko ljubiteljskih fotografov, ki radi zabeležite nepozabne trenutke iz svojega okolja, kar tudi pogosto objavite na družbenih omrežjih. Zdaj pa imate priložnost, da te fotografije pošljete tudi nam. Natečaj bo odprt do konca leta 2022, vsak mesec, razen avgusta, pa bomo v uredništvu izbrali fotografijo, ki jo bomo objavili na naslovnici in jo nagradili. Ob koncu leta bomo izbrali tudi najboljšo fotografijo leta in tudi to, seveda, nagradili.

In kateri so kriteriji za fotografijo? Tema naj bo narava in kulturna dediščina v našem okolju, motivi, ki jih še ne poznamo, skriti kotički naše občine. Fotografija mora biti v pokončnem formatu, pri kompoziciji upoštevajte vse grafične elemente, ki so del naslovnice, pri kakovosti fotografije morate zagotoviti profesionalne standarde (primerna ločljivost).

Vaše fotografije pričakujemo na **e-naslovu vipavski.glas@gmail.com** vsakokrat do petega dneva v mesecu.

Želimo vam veliko ustvarjalnosti in se veselimo sodelovanja z vami!

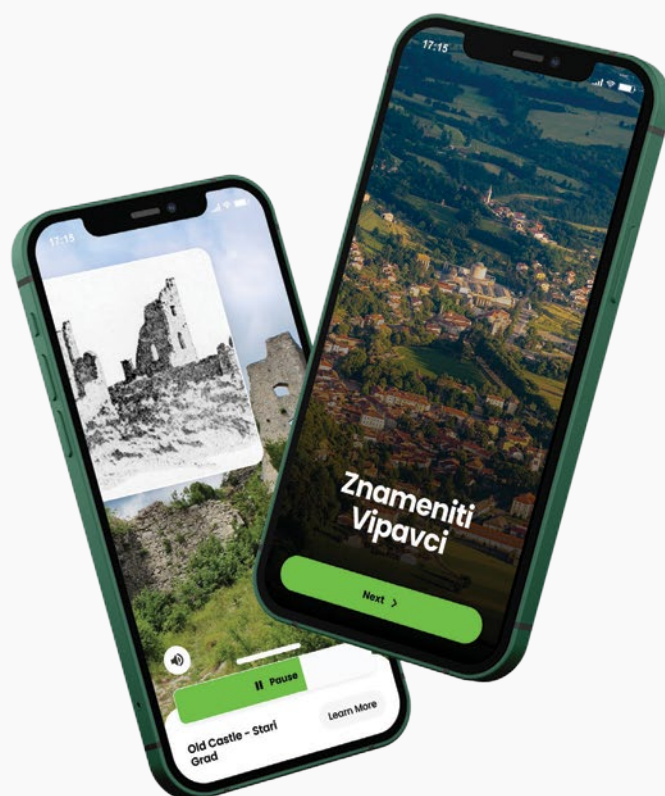
Uredništvo Vipavskega glasa

Znameniti Vipavci

Tik pred poletno sezono bo v Vipavi zaživela nova aplikacija, ki bo s pomočjo novih tehnologij predstavila znamenite Vipavce. Gre za tehnologijo »obogatena resničnost«, ki resničnemu svetu dodaja informacije. V Vipavi bomo na tovrsten način spoznavali žiga Herbersteina, Matijo Vrtočca ter Antona Lavrina. Na treh lokacijah v Vipavi se bodo nahajale QR kode, katere bo uporabnik poskeniral ter vstopil v aplikacijo. Skozi interaktivno izkušnjo bo spoznaval življenje in delo teh Vipavcev.

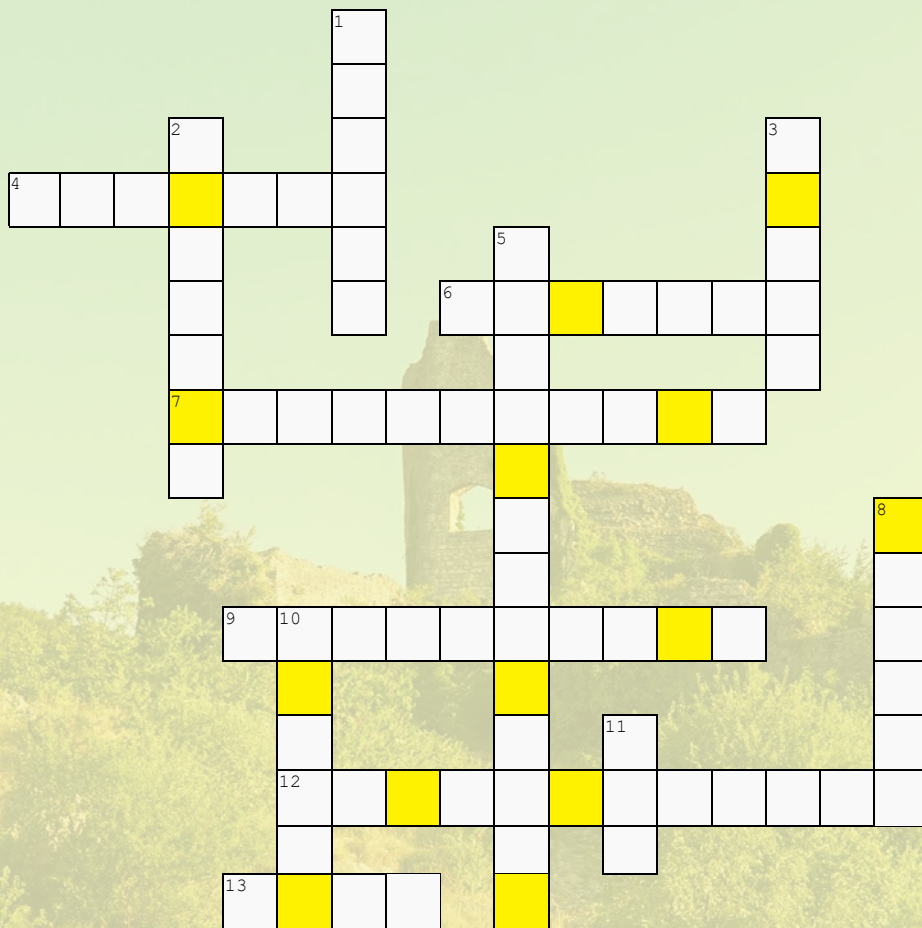
Več informacij o doživetju Znameniti Vipavci dobite na spletni strani vipava.si.

Projekt sofinancirata Republika Slovenija in Evropska unija iz Evropskega sklada za regionalni razvoj preko LAS Vipavska dolina.

KRIŽANKA | GASILSTVO

V tokratnem Vipavskem glasju si lahko preberete tudi o najstarejšem prostovoljnem gasilskem društvu na Primorskem, o PGD Vipava, ki letos praznuje 145. obletnico delovanja. V tokratni križanki odkrivamo gesla, povezana z gasilstvom, iščemo pa tudi nagradno geslo, ki ga dobite tako, da premečete črke v obarvanih kvadratih. V žrebanju za nagrado, ki jo podarja Picerija na Placu, sodelujete tako, da na naslov vipavski.glas.krizanka@gmail.com do 10. julija 2022 pošljete nagradno geslo. Veliko sreče pri reševanju!

VODORAVNO

- 4 | Dogodek, ki ogroža ljudi, živali ali infrastrukturo.
- 6 | Članica gasilskega društva.
- 7 | Lastnost vnetljivih snovi.
- 9 | Preselitev ljudi s področja, ki je ogroženo zaradi naravne nesreče.
- 12 | Posredovanje.
- 13 | V gasilstvu najbolj uporabljeno gasilno sredstvo.

NAVPIČNO

- 1 | S čimer si zaščitimo glavo oziroma obraz.
- 2 | Organizacija, znotraj katere se združujejo ljudje.
- 3 | Ogenj, ki povzroča škodo.
- 5 | Tudi gasilnik, naprava za požarno zaščito in gašenje začetnih požarov.
- 8 | Gasilska je prilagojena vročini.
- 10 | Prevozno sredstvo.
- 11 | Podolgovat, votel predmet, sredstvo za gašenje.